

Поза простим християнством

К.С. Льюїс і зрада християнства

[Українська – Ukrainian – أوكرائيني]

Брендон Торопов

Переклад:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Мухаммада аль-Гарбі

Перевірка: Андрій Шистєров

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ ما وراء النصرانية المجردة ﴾

« باللغة الأوكرانية »

براندون توروبوف

ترجمة: المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& محمد الغربي

مراجعة: أندريا شيستروف

2015 - 1436

IslamHouse.com

***Поза простим
християнством
К.С. Льюїс і зрада християнства***

Замітка:

***У роботі розглядаються вірування і вчення Ісуса
та Мухаммада***

(мир і благословення їм обом).

ОДИН:

Чому «простого»?

Два:

Що таке «Q»?

Три:

«Природне право»

Чотири:

Ісус і ілюзійністи

П'ять:

Проблема нелогічності

Шість:

Механіка порятунку

Сім:

А як щодо Павла?

Вісім:

Контекст

Дев'ять:

Немає бога, гідного поклоніння, окрім Аллаха

ДОДАТОК А:

«Q» і Коран (текстова примітка)

ДОДАТОК Б:

Загальні питання

ДОДАТОК В:

Примітка для агностиків та атеїстів

Перед КОЖНИМ розділом є короткий вступ, який трохи розповідає про мою подорож до ісламу. Я прийшов до ісламу після трьох десятиліть неспокою та невдоволення традиційним християнством. Не дивлячись на те, що я читав багато історій про перехід до ісламу, з моменту, як я прийняв іслам у березні 2003, я не знайшов багатьох прикладів цитування Євангелія та їхнього порівняння зі Священним Кораном. Таким це було для мене.

Якщо ви — християнин, то читаючи цю книгу, будь ласка, знайте, робота не містить неповаги, а пропонується лише для служіння глибокій, загальній любові до Месії.

ОДИН:

Чому «простого»?

НАЙГЛИБШИМ І НАЙГРІШИМ прокляттям стародавнього Китаю, було «Щоб ти жив у цікаві часи».

Ті з християн, які жили наприкінці двадцятого і початку двадцять першого століть були, через ряд причин, ймовірно, введені в оману і дійсно жили в дуже цікавий час. В останні роки для Сполучених Штатів, Європи та Австралії стало неможливим ігнорувати питання щодо ісламу.

Зокрема, сьогодні можна почути багато чого про «війну», «конфлікти» або «зіткнення» між ісламом і християнством. Тема настільки помітна в ЗМІ, що багато людей вірять у непримиренність між цими двома підходами до Бога. Не дивно, що багато добрих християн прийшли до висновку, що іслам і християнство є принципово несумісними.

Тим не менше, якщо під "християнством" ми маємо на увазі "те, що Ісус Христос хотів донести своїм слухачам", то, я вважаю, що ці добрі люди цілком можуть помилятися, коли говорять, що іслам несумісний із християнством.

Більше того, я вважаю, що ми зараз спостерігаємо факт того, як найстаріші історично-євангельські вірші, що відображають висловлювання Ісуса, повністю погоджуються із ісламом.

Ця книга — для християн і про іслам. У ці дні кожен, хто пише таку книгу, має чекати *скептично* налаштованої аудиторії, і це справедливо. Скептицизм у важливих питаннях потрібен.

Більше того, автор такої книги, як ця, ймовірно, має очікувати тільки *на мислячих* християн, які супроводжуватимуть його до кінця кожної сторінки, або, як Бог дасть, і за її межами. Тільки вдумливі люди готові докладно вивчати свої власні релігійні припущення.

Тоді вдумливий, скептичний християнин є аудиторією цієї книги. Якщо Ви прочитали хоча б цих пару рядків, то це означає, що Ви — вдумливий християнин. Тому, будь ласка, доповніть це рівняння і залишайтеся скептично налаштованими, доки читаете ці сторінки.

...

Що, зокрема, означає скептичне ставлення?

Ми можемо почати з назви. Книга називається «*Поза простим християнством*» з двох причин. По-перше, у відповідь на впливову роботу К.С. Льюїса, написану 1952 року «*Просте християнство*», яка вважається шедевром християнської апологетики і увічнеє, як я вважаю, вже давню зраду, яка сталася в місії служіння Ісуса.

Друга причина, можливо, менш очевидна, полягає в тому, що судження може будуватися на важливому вченні Євангелія про те, що Ісус закликав свій народ до спасіння, яке лежить за межами поклоніння простим створінням і веде до прямого поклоніння Творцеві. Я вважаю, що цей різновид прямого поклоніння є ісламом і що справжні

слова Ісуса рішуче закликають нас для порятунку вийти за рамки того, що зазвичай розуміється як християнство, і без вагань увійти в "дім" ісламу (якщо запозичити метафору у Льюїса). Яку кімнату зайняти, як тільки ми опинимося всередині, звичайно, залежить від нас самих.

Якщо Ви — християнин і налаштовані скептично до цих думок, то ми готові рухатися далі.

...

Слово «Іслам» одночасно означає і "покура", і "мир". Ця віра, через однозначні засади, вимагає від своїх послідовників відкинути все, що суперечить послуху Богові. Вона не вимагає сліпого послуху будь-якій людській владі.

Я вважаю, що той, хто скрупульозно слідує приписам релігії щодо покору тільки Богу, насправді повністю дотримується вчення Ісуса, принаймні, в тій мірі, в якій це відображено у збереженому Євангелії. Я також вважаю, що це — та ж релігія, яку він проповідував і практикував.

Дотримування і проголошення цієї точки зору привели мене до певної кількості цікавих життєвих ситуацій, багато із яких супроводжувались гарячими дискусіями з християнами, які вірять, що:

а) у мене не було жодного права говорити про себе як про послідовника Ісуса;

б) що іслам і християнство мають між собою більше розбіжностей, аніж спільних рис.

Ця книга закликає вдумливих християн поразмислити і пропонує розглянути дискусії, які привели до наведених вище висновків.

...

Якщо Ви — християнин, то ідея, що Ісус практикував ту ж віру, яку сьогоднішні випуски новин зробили відповідальною за безліч проблем у світі, ймовірно, здається вам надуманою.

Це, звичайно, здавалося надуманим і мені, коли я вперше з цим зіткнувся. Тим не менше, багато сучасних християн прийшли до життєзмінних особистих висновків про євангельські звістки і їхнє ставлення до ісламу. Американський шейх Юсуф Естес є тому наочним прикладом. Але існує і багато інших.

Американські журнали телевізійних новин, зазвичай, не друкують розповіді новонавернених в іслам і їхні мотиви, іноді, здаються загадковими для немусульман. Але, виходячи з особистого досвіду, я маю підозру, що більшість цих людей глибоко стурбовані наслідками називання Ісуса «Господом», непокорі його вказівкам, і, врешті-решт, виявляються набагато більш стурбованими цими питаннями, ніж будь-якими геополітичними проблемами.

Так, ми змінили наше життя!

...

Такі люди, як ми, існують і в Північній Америці, і в Європі. і в Австралії. Нас більше, ніж ви можете собі

уявити. Ця книга створена, щоб дати вам чітку відповідь на питання, яке ми чуємо знову і знову: "Навіщо?"

Навіщо віруючий християнин обирає цю віру з усіх інших варіантів? *Навіщо* слідувати системі поклоніння, про яку більшість сьогоднішніх критиків каже: «Вона відрізняється від християнства»? *Навіщо* залишати зібрання близьких друзів, родичів і представників духовенства – зібрання, чії турбота і піклування підтримували так довго? Вони раді б прийняти нас назад, якби тільки ми відмовилися від ісламу і повернулися до способу життя, який вони схвалюють.

На наступних сторінках ми намагатимемося відповісти на ці запитання.

...

Два невірних погляди на іслам можуть стати серйозною проблемою для тих, хто намагається його вивчити. Перш за все, розуміння ісламу, як антихристиянської віри. Це не так. Християни часто висловлюють глибоке здивування вшануванню Ісуса в ісламі, а також особливим статусом, який є у християн у традиційному ісламському праві.

Друга помилка є загальним уявленням, що іслам несе насильство. Зовнішнє вивчення актуальних засад віри, зазвичай, дивують невинним намаганням видати милість і прощення за насильство і помсту.

Не дивлячись на політичні потрясіння, безвідповідальне висвітлення в ЗМІ і безумство, з яким релігійні екстремісти об'єднуються, щоб приховати дві основні істини ісламу, як часом, здається, з-за хмари з'являється

сонце – вони, все ж, залишаються основними істинами. Я сподіваюся, що моя робота справедливо висвітлить ці істини. Але якщо цього не станеться, то відповідальність лежить не на ісламі, а на мені.

*Я був народжений в Лос-Анджелесі, штат
Каліфорнія, у 1961 році.*

*Мої батьки не практикували християнство, але
інші родичі та друзі – так, і вчення Ісуса Христа
з'явилося на самому початку мого життя, як
«істинний напрямок» моєї духовної подорожі.*

*Я був приведений до Євангелія в юному віці
одинадцяти років і скрупульозно вивчав його.*

*Я досі зберігаю червону Біблію Короля Джеймса,
яку я купив у дитинстві. Мій запис від руки на
першій сторінці – «червень 26, 1974», дата, коли я
прийняв Ісуса як свого особистого Спасителя.*

Два:

Що таке «Q»?

«(Ісус) сказав: «Воістину, я – раб Аллаха. Він дарував мені Писання і зробив мене пророком». (Коран, 19:30)

З ТОЧКИ ЗОРУ БУКВАЛЬНОГО СМISЛУ, християнину мало причин для заперечень цієї цитати з Корану, яку ви щойно прочитали. Практично всі християнські теологи знають Ісуса як пророка, або посланця Божого. Якщо «Писання» означає справжнє Божественне Одкровення, то, безумовно, жоден християнин не буде заперечувати, що Ісус отримав його.

Але це — зміст. Контекст – це зовсім інша справа. Самого факту про появу в Корані, а не в Євангелії, достатньо, щоб збентежити багатьох людей.

...

Більшість сучасних християн просто не вірять, що Ісус практикував ту ж релігію, яка практикується мусульманами. Якщо говорити конкретніше: більшість християн не вірять, що справжня місія і вчення Ісуса будуть визнані сучасним християнином або справедливим нейтральним спостерігачем, тими ж, що і у Пророка Мухаммада.

Якби ви увімкнули машину часу і вирішили перевірити це, то дев'яносто дев'ять зі ста християн, ймовірно,

припустили б, що подорож назад у часі остаточно доведе, що Ісус, насправді, не був мусульманином.

Проблема в тому, що більшість із цих дев'яноста дев'яти осіб матимуть проблеми з описом, навіть приблизним, того, у що дійсно вірить мусульманин.

...

Звичайно, у нас немає машини часу, і, можливо, було б краще і зовсім її не хотіти мати. Хто з нас насправді ризикнув би здійснити таку подорож уперше, знаючи про можливість того, що ми більше ніколи не повернемося до засад нашого теперішнього життя?

Більш безпечним і практичним здається планувати різні види подорожей. Було б краще, принаймні, для не дуже хоробрих із нас, якби Ісус сам міг отримати доступ до машини часу і прибути *до нас*.

...

На щастя, ми можемо «попросити Ісуса здійснити таку подорож у часі» для нас.

Ми можемо звернутися до, свого роду, «жорстких доказів» — доказів, які мають представляти інтерес для думаючих християн. Докази, до яких ми можемо звернутися — це і є та подорож, яку Ісус здійснює від нашого імені. Міститься вона в Євангелії, в словах, приписаних самому Ісусу. Ми можемо оцінити смисл цих слів. І ми можемо порівняти ці слова з основними принципами ісламу.

У цій книзі ви знайдете ряд новоЗаповітних писань. Коли з'явиться такий абзац, він буде **виділений жирним шрифтом** і з відступом. Цитати відомих християн *виділені жирним шрифтом, курсивом* і відступом, а уривки з Корану – *курсивом* і відступом.

...

Сьогодні загальна, і, ймовірно, справедлива скарга християн полягає в тому, що мусульмани іноді "вибирають" собі шлях у дискусіях про Ісуса через Новий Заповіт. Деякі мусульмани посилаються на Євангеліє від Іоанна, щоб довести якість інше пророцтво, а потім не звертають уваги на шістнадцятий вірш третього розділу в тому ж Євангелії, який описує Ісуса як Єдиного Сина Божого. Так само, деякі мусульмани із великим ентузіазмом звертаються до поради апостола Павла про покриття голови для жінок в громадських місцях, але ігнорують частину послання, яка підкреслює роль Ісуса як жертвовного Спасителя людства.

Ця вибірковість дошкуляє християнам і бентежить мусульман. Через вибіркову критику, на кшталт цієї, постає питання: «Чому ви віддасте перевагу одному абзацу перед іншим?» Це принизливо для людей будь-якої віри та традиції, адже це припускає, що релігія є не більш ніж риторичною грою, у якій фундаментальні переконання опонента можуть легко заперечуватись, якщо тільки інший знає, що саме слід ігнорувати. Нікого, я впевнений, не можна переконати такими аргументами.

Звичайно, ця книга спирається, певною мірою, на мої власні тлумачення Біблії і мої ж аргументи. Але ви маєте

розуміти, що з метою узгодженості, історичної достовірності і ясності, ця книга відрізняється від інших ісламських оцінок Євангелія. Ця книга опирається, насамперед, на дуже вузьку групу віршів, які знаходяться не в Євангелії від Івана або в будь-якому з Послань. Тому, коли вдумливий християнин запитує: «Чому ви віддаєте перевагу віршу Х над віршем Y?» Відповідь може бути тільки одна:

«Тому що авторитетні вчені вважають вірш Х старішим і тому, швидше за все, справжнім».

...

Вірші, відомі як «Q»-вірші, це ті, які багато хто з сьогоденних учених вважають найбільш *ранніми зі збережених* виразів усної традиції висловлювань, приписуваних Ісусові.

Не помиліться: це *Новий Заповіт вашого батька (і діда, і прадіда)*. Однак тут акцент робиться на євангельських віршах, які були, ймовірно, складені задовго до того, як з'явився *текст*, що обрамлює їх.

...

Залишки втраченого, але ідентифікованого, як «сказання Євангелія» під назвою «Q» (від німецького *Quelle*, або «джерело») з'являються у Євангелії від Матвія і Луки.

Що, запитаете ви, було «оповідями Євангелія»? Вчені вважають, це був древній документ, що складався із настанов, приписуваних Ісусу — «*висловлювань*», які, *зазвичай, не мають оповідного матеріалу*.

Оповіді Євангелія вміщували матеріал, який, врешті-решт, знайшов свій шлях до Євангелія, яке нам відомо зараз. Але оповіді Євангелія не мають нічого спільного з розповідями про історію життя Ісуса.

...

Трохи передісторії. Євангеліє від Марка, як вважає більшість вчених, є найстарішим зі збережених Євангелій. Цікаво, що Матвій і Лука у своїх матеріалах багато чого запозичили у Марка, але не все. (Євангеліє від Івана, в текстовому сенсі, не залежало від будь-якого іншого Євангелія, на противагу іншим трьом. Також, воно було складене пізніше).

Коли ми *усуваємо* вплив Марка і дивимося на те, що Матвій і Лука *все-таки мають спільного*, то знаходимо десятки паралельних віршів в Євангелії від Матвія і Луки, які часто дають нам майже дослівні вирази одного й того ж висловлювання.

Багато вчених вважають, що ці паралельні вірші складають чіткі докази Сказань Євангелія, які надають Матвію і Луці істотну кількість змісту. Ці паралельні вірші, відомі як «Q»-вірші, скоріш за все, відображають втрачений манускрипт, який майже напевно старший, ніж, навіть, Євангеліє від Марка.

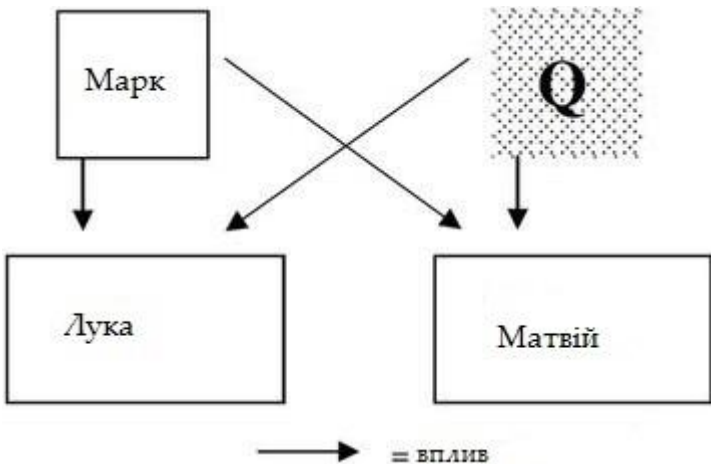
...

Все це звучить складніше, ніж є насправді. Найпростіше пояснення того, що ми розглядаємо, відоме, як *теорія двох вихідних*. Ця теорія стверджує, що автори Матвій і Лука використовували *два* важливих письмових джерела –

Марка і втрачене Євангеліє, яке ми тепер називаємо «Q» – при роботі з їхніми власними описами життя Ісуса.

Ось простий візуальний огляд теорії двох вихідних (не мое творіння). Ця теорія знайома практично всім сучасним євангельським текстовим вченим і є предметом наукової дискусії протягом багатьох років.

Навіть цього короткого огляду «Q» достатньо, щоб він став причиною не одної складної наукової дискусії. Але ця книга не претендує на наукові дискусії. Ви маєте знати, що аналіз розвитку Євангелія, про який ви щойно прочитали, відображає погляди деяких найбільш відомих дослідників і вчених, які працюють в області текстового дослідження Нового Заповіту. Див. *Повне Євангеліє*, під редакцією Роберта Дж. Міллера, Харпер, Сан-Франциско, 1992.

«Традиційне» християнське духовенство і богослови, зазвичай, вороже ставляться до самої ідеї «Q». Вони стверджують, що дослідники «Q» якимось чином хочуть принизити статус Ісуса. (Насправді, ми тільки хочемо дізнатися, що саме він говорив).

Ворожість цих проповідників і богословів до припущення, що «Q» було джерелом для Матвія і Луки, дуже відчутна. Така відповідь може мати якесь відношення до багатьох проблем, що відновлений текст відображає (втрачений) рукопис «Q» і становить небезпеку для прийнятої християнської теології.

Частина цієї проблеми, яка була помічена християнами, пов'язана з ісламом. І я підозрюю, що у ортодоксальних християнських богословів з'явилися побоювання через неї.

Це спостереження, якого важко уникнути і воно є очевидним для кожного уважного студента, який порівнює релігії. «Q» підтверджує найбільш важливі елементи концепції ісламу про Ісуса.

...

Дослідження припускає, що розуміння більшості мусульман, протягом століть, передбачали, що послання, особливість і пріоритети Ісуса є історично правильними.

Зокрема, «Q» підтверджує уявлення ісламу про Ісуса як про людину і Пророка.

Воно підтверджує також описану ісламом місію Ісуса в слідуванні теологічним принципам Корану.

Це, зазвичай, підтверджує заперечення ісламом вчення про Трійцю.

І це, зазвичай, підтверджує претензії ісламу щодо того, що збережені писання християнства були підроблені, щоб послабити безкомпромісно суворе єдинобожжя.

Цей особливий різновид монотеїзму, на якому завжди наполягав іслам, був рушійною силою всіх великих пророчих місій, в тому числі і Ісуса.

Цей особливий різновид монотеїзму не дозволяє формулювання "Отець, Син і Святий Дух".

...

Зв'язки між посланням ісламу і посланням «Q» – це мої спостереження, а не спостереження вчених. Вони здійснювали таку кропітку роботу протягом багатьох років, вказуючи на ранні вірші Євангелія. Ті вчені пишуть про текстові дослідження. Ця книга — про Ісуса та іслам.

Ви можете погодитися із доказами, запропонованими в нижченаведених сторінках. Ви можете не погодитися. Зрештою, це не має великого значення, наскільки популярним або непопулярним виявиться аналіз запропонований тут. Важливо те, що вдумливі християни отримують можливість оцінити його в достатній мірі і приймуть свої власні рішення.

...

Що саме я маю на увазі, коли стверджую, що Ісус закликав свій народ «до ісламу»?

Дозвольте мені показати настільки ясно, як зможу. Я вірю, що Ісус, із точки зору історичної ймовірності, закликав своїх послідовників до системи вірувань, керівним принципом якої була необхідність поклонятися і коритися Творцеві, а не творінню. І наслідком цієї віри було те, що тільки Божя воля, а не людська, мала втілюватись на землі.

Я вважаю, що пізніші маніпуляції перекрутили це вчення і привели релігію Ісуса до принципу жертвовного спокутування за гріхи людства. Я вважаю, що «Q»-вірші Євангелія підтверджують мої переконання.

...

Іноді люди задаються питанням, чи можливо "звести" складні текстові питання, підняті дослідженнями «Q», до одного речення? Ось позиція, яку я можу запропонувати:

Найкращі сьогоdnішні знатоки Нового Заповіту вважають, що деякі вірші Євангелія, судячи з усього, є історично більш точним відображенням Ісуса, ніж інші.

Тобто, сьогоdnішня наука визначає деякі уривки – «Q» уривки – як не тільки повчальні, але й *історично більш актуальні*, ніж інші. Тим не менше, більшість християн не мають жодного уявлення про це дослідження і про його доленосні наслідки.

Якби ви розповіли членам будь-якої християнської громади про існування таких віршів, а потім запитали б їхню думу щодо того, чого навчають найбільш ранні євангельські вірші, то більшість із них відповість, що найбільш ранні вірші мають якимось підкреслювати статус Ісуса як «Єдинородного Сина Божого».

І помилиться.

Звичайно, розумні люди можуть не погодитися із віком і справжністю висловлювань, які формують центральну частину цієї книги.

Але усі мають погодитися, що питання з'являються до всіх Євангелій у кожного християнина. І для того, хто посправжньому прихильний до слідування словам Ісуса, цього має бути достатньо.

Щоб дізнатися більше про те, чому тепер багато вчених настільки наполегливі в питанні раннього датування (див. *Додаток А*). А зараз, будь ласка, зрозумійте, що ця книга розглядає дуже вузький «шматочок» Нового Заповіту і підкреслює вислови, які з'являються в цій темі. При оцінюванні цього «шматочка» майте на увазі, що найбільш досвідчені біблійні вчені наших днів – з яких ніхто, до речі, не є мусульманином – пов'язують «Q»-вірші в Євангелії від Матвія і від Луки, як найбільш близький опис вчення історичного Ісуса, до якого ми колись доберемося. Звичайно, за винятком можливості відкриття якогось більш раннього невідомого стародавнього тексту.

...

Деякі люди, які чують про мої припущення і аргументи, реагують гнівно, і багато хто намагається дискредитувати вивчення «Q». Вони не збагнули головного.

Чи є теорія «Q» переконливою для вас, залежить від вашої інтерпретації даних. Тим не менш, навіть якщо ви *відкидаєте* роботу всіх «Q»-вчень, ця книга, тим не менш,

може бути для вас цікавою, припускаючи всього лише два факти.

Перше, що вдумливий християнин здатний приймати рішення про важливі питання самостійно (наприклад, чи проповідував публічно Ісус про свою жертву за гріхи людства?).

І друге, що ви *не відкидаєте сумнівні вірші Євангелія*.

Другий пункт вкрай важливий і його варто підкреслити. Навіть якщо хтось категорично не згоден із вченими в датування віршів «Q», то йому було б дуже нелегко оскаржувати їхню присутність в Новому Заповіті.

Вони там є, незалежно від того, чи приймає людина «Q» в якості джерела для Євангелій, чи ні; і чи є вони зручними для сучасної християнської теології, чи ні.

Звичайно, що деяким людям може не подобатись сама ідея євангельських уривків, які мають більш ранне або більше знатне походження, аніж інші місця Євангелія. Якщо вам легше думати про вірші, які будуть згадані на цих сторінках, як про найстаріші вірші з деяких частин Біблії (іноді автор надає перевагу одним уривкам над іншими), то так теж можна.

Тут немає нічого "нового" — лише спроба переорієнтувати, або, можливо, зосередитися вперше на чомусь дуже старому; на деяких життєво важливих частинах послання Ісуса.

Якщо Ви розглядаєте вивчення Євангелія як важливу частину свого духовного життя, то я сподіваюся, що ви

вважатимете так і далі. До наступної глави. Якщо, з іншого боку, ви вважаєте, що те, що ми знаходимо в Євангелії, не має жодного відношення до Вашого духовного життя, Ви можете зупинитися просто тут.

Значну частину своєї юності я вивчав християнські писання самотійно, і робив це досить скрупульозно.

Коли я кажу, що читав священні писання, як одержимий, то маю на увазі, що я пристав до Євангелій від Матвія, Марка, Луки та Іоанна, як магніт.

Є багато нотаток і моментів в тій моїй старій Біблії — в Псалмах, в Книзі Екклезіаста, в Прислів'ях — але більшість заміток і підкреслень все ж в Євангеліях. Навіть в ранньому віці я відчув, що були якісь внутрішні проблеми, пов'язані з текстами, які я так любив.

Три:

«Природне право»

"Той, хто пішов прямим шляхом, вчинив на благо собі. А той, хто впав в оману, чинить на шкоду тільки собі, і ти не є їхнім оберігачем і хранителем". (Коран, 39:41)

«Кого Аллах бажає наставити на прямий шлях, тому Він розкриває груди для ісламу, а кого Він бажає ввести в оману, тому Він здавлює і стискає груди, немов той забирається на небо. Так Аллах насилає скверну (або покарання) на тих, хто не вірує». (Коран, 6:125)

ЯК ЛЮДИ визначили для себе, що правильно, а що – ні?
Що це був за процес і як він працював?

Деякі християнські вчені та богослови викладають християнську доктрину як принцип, що *саме людство* закладає головний, міцний і важливий моральний принцип в суспільстві. Це моральне почуття, як нам кажуть, слідує Богові; це стандарт поведінки, який не можна ігнорувати; стандарт, який завжди зрозумілий людській спільноті. Наприклад, К. С. Льюїс, автор книги *«Просте християнство»*, і найвідоміший сучасний християнський англомовний письменник, наполягає на цій точці зору.

...

Навіть тиран, як кажуть, точно «знає, як відрізнити правильне від неправильного» (незалежно від того, чи визнає він це для себе). Про це ми знаємо. Адже тиран буде намагатися показати, принаймні, видимість сили зовнішньому світу. Це розуміння добрих і злих дій.

Навіть лицемір, як стверджує теорія, має фундаментальне почуття пристойності. Лицеміри стверджують, що діють згідно певних принципів (адже вважають ці принципи правильними, або розглядають їх як такі), але насправді діють за іншими принципами (які визнаються ними як неправильні).

Навіть людина-садист, як ми знаємо, після того, як вчинить акт гноблення над безпорадною жертвою, скаже, що це було виправдано, або "справедливо", враховуючи ситуацію, з якою він чи вона зіткнулися.

Якщо ж є винятки із цього принципового поняття людського морального почуття, то це вважається рідкісним винятком, властивим людині, яка відчуває нестачу в здатності сприймати правильне або неправильне, або в якійсь іншій здатності до "фальсифікації" цього сприйняття. Така людина, як свідчить теорія, є не більш ніж аномалією — одиничний результат; як те, що з'являється на дальньому кінці кривої нормального розподілу. Це неначе людина народилася б із нездатністю сприймати кольори або підібрати вірний ключ, — це статистично незначне число людей, у яких немає цієї фундаментальної, послідовної людської здатності розрізняти добро і зло. Такі «аморальні» люди вважаються чимось на зразок генетичних відхилень — природних дивацтв. Тим не менш, як люди, ми впевнені, що маємо чітку, стійку і послідовну здатність відрізняти добро від зла.

...

Це притаманне вміння відрізнити правильне від неправильного іноді називають «природним законом», або «законом про людську природу». Фраза передбачає статичний, передбачуваний моральний стандарт (або *закон*), який, хоч часто й ігнорується, але, все ж, є послідовним і передбачуваним (або *природним*) для переважної більшості реальних людей, таких як Ви і я.

Ця доктрина стала важливим підґрунтям, яке ми зараз називаємо «основою християнського богослов'я». Бог показав чіткий, послідовний принцип добра і зла, який людство, навіть не завжди підкоряючись, безумовно, розуміє без будь-яких проблем.

Іслам розглядає це поняття, як неповне. Ісус Христос також вважає його неповним, і скоро ви зрозумієте, чому.

...

Іслам припускає, що кожна людська істота володіє:

а) вільною волею;

б) душею, яка знає, що — добре, а що — погано; душею, яку Бог надихнув для вибору добра.

Проте, деякі люди, використовують вільну волю, щоб зробити себе більш глухими до порад душі. І це частина, яку мусульмани можуть заперечувати, а Льюїс взагалі її ігнорує.

Льюїс ігнорує можливість того, що люди, роблячи вибір, тим самим, або очищують свою душу, або, навпаки, забруднюють її.

Іслам вважає, що люди, які свідомо роблять свій вибір, який *підтримує* невід'ємне прагнення душі до праведності, швидко приходять до морального розуміння Бога, призначеного для них, і стають все більш і більш впевненими в тому, що — правильно, а що — ні.

З іншого боку, люди, які свідомо роблять вибір, який *виступає проти* невід'ємного прагнення їхньої душі до праведності, *вчиняють насильство над своєю душею*. Вони не бояться Божого плану і вважають себе вільними від відповідальності перед Ним. І це — безглуздість.

Отже, Бог знає і розуміє все; Бог дав людству вільну волю. Ми залишені, в результаті нашого власного вибору, із здатністю розрізнити добро і зло.

Підпорядкування волі Єдиного Бога, яку проповідує іслам, *покрощує* здатність відрізнити хороший вибір від поганого. Заперечення Волі Бога *погіршує* цю здатність. Тверда, вперта, тривала практика опору Волі Бога змушує поклонитися, насамперед, власним бажанням і відмовлятися навіть від морального авторитету. Це — вірна смерть.

Наша здатність розрізнити добро і зло, що міститься в ісламі, не є послідовною і не є передбачуваною: вона є змінною. Ця здатність розрізнити добро і зло є, звичайно, частиною Божого плану, але, з нашої точки зору, це залежить від нашого власного вибору.

...

Якщо ми вперті в омані самодостатності та незалежності від Бога, то іслам говорить нам, що ми, врешті-решт,

будемо поглинуті власними ілюзіями. І ті помилки, зрештою, візьмуть в гору над нашим життям і самою нашою здатністю міркувати.

Якщо ми наполегливо поклоняємося нашим власним бажанням, наче *вони* є богами, ігноруючи при цьому справжнього Бога, то трапляється жахливе. Ці бажання стають правителями в нашому житті.

...

Весь цей процес, як наполягає іслам, є *динамічним*. Ми постійно перебуваємо в русі. Питання лише, у якому напрямку?

Тиран, алкоголік, наркоман, серійний вбивця, або хтось ще, хто знаходиться на вищій стадії егоцентризму і самопоклоніння, *врешті-решт*, перестане навіть робити вигляд, що він або вона хоч якось хочуть відрізнити добро від зла. Ця людина, врешті, перестане вірити, що такі відмінності важливі. Ці люди, як вірять мусульмани, ведуть себе до власної загибелі.

Ще раз: питання полягає в *русі*.

Це ніби хтось запитав вас: "Куди ти йдеш?", а потім допоміг вам йти у напрямку, який ви самі визначили. Є напрямок темряви — темряви, яка накопичується, як прямий результат особистого вибору. Подумайте про Адольфа Гітлера, який був не просто нестабільним, але *дедалі більш* нестабільним, через що й почалася Друга світова війна. У свої останні дні, Гітлер навіть виступив проти німецького народу, який, за його твердженнями, був вищою расою. Чи існує більш глибока зрада власних

"стандартів"? Або подумайте про Джона Белуші, чие звіряче поведження ближче до кінця життя шокувало навіть Голлівуд початку 1980-х (товариство, яке нелегко було шокувати). Белуші, в останні місяці свого життя, налякав багатьох людей, які знали його протягом довгих років.

Люди не успадковують такі «моральні стандарти» при народженні. Вони *отримують* їх, зазвичай, протягом багатьох років. Люди досягають цього похмурого і страхітливого стану не тому, що мають генетичну спадковість, схожу на дальтонізм або поганий слух, а тому, що вони знову і знову обирають невірні шляхи. І цей вибір стає все легшим і легшим з кожним кроком.

Алістер Кроулі, що проголосив себе сатаністом, прийняв світогляд, в якому «роби те, що бажаєш», має бути законом на землі. Звичайно, він не народився із такими переконаннями.

Ця ідея цього бажання є досить важливою. Свого роду бажання є і в ісламі, як *постійну* особливість людської природи. Людина або прагне до *очищення* власної душі, або прагне до її *деградації*.

Зберегти людську сутність – це вірна перемога; упиратися цьому – вірна поразка.

І це, як припускають найстаріші євангельські вірші, є розумінням морального бачення, якого Ісус бажає нам.

...

«Тому що, хто підносить себе, той принижений буде, а хто принижує себе, той піднесеться». (Матвій, 23:12)

...

Якщо ми чесні самі з собою, то визнаємо непростий характер віршів — таких, як цей. Біблія говорить нам, що ми читаємо слова Ісуса... Але чомусь слова не зовсім збігаються із тим, що ми, можливо, вчили про Ісуса.

Насправді, такі вірші ми читали десятки, сотні разів без справжнього «розуміння» того, що в них сказано. Є багато уривків Євангелія, як цей — уривків, які ми, ймовірно, "відклали" для подальшого вивчення, якщо не могли миттєво застосувати їх у нашому житті.

А якби ми, на деякий час, зосередились на таких віршах, як цей?

Можливо, Ісус говорить нам про *моральний* погляд, який стверджує, що потурання егоїстичним, тваринним інтересам призводить до *духовного збитку*?

Можливо, Ісус хоче, щоб ми зрозуміли, що *моральний* погляд відкидає егоїстичну одержимість, яка призведе до *духовного занепаду*?

Можливо, Ісус закликає остерігатися прагнення, заснованого на егоцентризмі, самопросуванні і одержимості собою?

...

В іншому вірші Ісус закликає нас тримати очі відкритими до світла, щоб ми могли більше його отримати. Це ще одне "важке" висловлювання. Будь ласка, знайдіть час для прочитання нижченаведених слів уважно та шановливо... Навіть якщо ви колись їх читали багато разів. Цілком ймовірно, що ви, як і я, читали їх десятки разів без гідного розуміння того, про що у них йдеться.

...

«Світильник для тіла є око; тому, як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле але, якщо око твоє буде зле, то й тіло твоє буде темне. Отже, дивись, щоб світло, що в тобі, не стало темрявою» (Луки, 11:34-35)

...

Знову ж таки, ми маємо бути готові просидіти деякий час у тиші з такими уривками, як цей. Ми не можемо швидко читати такі слова. Ми маємо прийти до них у правильний час і маємо бути готові не поспішати, розглядаючи їх. Деякі вчення призначені для споглядання протягом певного часу.

Після того, як ми достатньо пробули наодинці з цими словами, як тільки ми попросили у Бога керівництва, ми можемо відчувати їхній глибокий вплив.

Уважно прислухаючись до цих слів, можна зробити висновок, що у них є зв'язок із *моральним* сприйняттям, з визначенням того, що є правильним у нашому житті, а що — ні.

Хіба ці слова не говорять нам, що моральне бачення, як і моральна сліпота, увічнюються і зміцнюються самі по собі?

Зверніть увагу на слова: «усе тіло твоє буде світле». У цьому висловлюванні Ісус, здається, говорить нам, що ті, хто прагне до праведності будуть мати не тільки нагороду, а й *додаткову* нагороду. До того ж, він говорить нам, що ті, хто прагне йти в іншому напрямку, матимуть не тільки покарання, але й *додаткове* покарання, яке вестиме їх у "негативний простір". Він говорить про динамічний процес, про душу в русі.

Ми ж можемо зробити висновок, що ці слова говорять про нашу здатність *прислухатися до спонукань нашої власної душі*.

Знову ж таки, ви можете зауважити, що ви згодні з такою інтерпретацією; також ви можете бути не згодні із нею. Але, як я вважаю, єдина помилка полягає в наданні *порожній «силі звички»* обдурити нас при прямому зіткненні з вченням Ісуса Христа.

Розглянемо ще один "важкий" уривок з Євангелія.

...

«Говорю вам, що кожному, хто має – дасться, а хто ж не має, у того заберуть і те, що має». (Луки, 19:26)

...

Як показує практичний досвід, цей уривок не має жодного сенсу. У мене немає яблук – а два яблука має бути у мене

віднято. Як можна щось взяти у людини, яка не має нічого?

Тим не менш, якщо ми розглядаємо ідею душі, яка знає, що добре для неї, а що погано — ідею душі, до якої ми уважно прислухаємося або від якої вперто себе захищаємо — то хіба це висловлювання буде таким вже складним? Ці слова цілком можуть мати єдино можливий сенс... Основний сенс.

Це важливий вірш, і якщо ми порівнюємо його з попереднім, то він може стати нам трохи зрозумілішим. Якщо ми вивчатимемо його певний час, то він може почати говорити з нами. І те, що він говорить, може звучати приблизно так: *Наш вибір возноситься. Коли ми прислухаємося до наших душ і прагнемо отримати прихильність Бога, то нам випаде більше Його доброти. Коли ми прагнутимемо йти в іншому напрямку, то будемо собі ж копати яму.*

...

Ісус каже нам і в інших висловлюваннях: те, що ми будемо *підтримувати* в нашому серці, в підсумку, створить для людини справжній успіх. Розглянемо ці слова.

...

"Бо де скарб ваш, там буде і серце ваше". (Матвій, 6:21)

...

«Добра людина з доброго скарбу серця свого виносить добре, а лукава людина зі скарбу серця свого виносить

лихе, бо від надлишку серця говорять уста її». (Луки, 6:45)

...

Це наче Ісус запитав би нас: Що ви робите з вашим серцем? Що ви вкладаєте в нього? Чи збільшуєте ви в ньому добре, чи зменшуєте? Куди ви прямуєте?

Він також говорить нам, ніби з кивком і підморгуванням, про жінок, які додають дріжджі в п'ятдесят мір борошна. Як вони там ростуть!

Чи можу я попросити вас прямо зараз помолитися Богу про керівництво для розпізнання справжнього смислу важливих віршів, які ви прочитали в цій главі? Можливо, це необхідно зробити, перш ніж перейти до наступної глави цієї книги?

Якщо мої слова виглядали сумнівними, то я зрозумію і буду поважати ваше рішення відхилити моє прохання про молитву. Але якщо це — слова *Ісуса*, як стверджує Біблія, то, безумовно, нам необхідно просити нашого Творця про допомогу в розумінні цих настанов.

Адже, врешті-решт, навіщо Ісус сказав те, що ми не можемо зрозуміти і застосувати у своєму житті?

Я ТАК ясно пам'ятаю, як читав уривок 22-ї глави Євангелія від Луки, де Ісус вийшов від учнів, молився і повернувся, і знайшов їх міцно сплячими.

Я запитав себе: хто ж тоді спостерігав за його молитвою і потім описав побачене так, що він, врешті-решт, міг бути включений до Євангелія від Луки? Є й інші уривки в Євангелії, де Ісус нібито говорить в одній зі своїх розмов, які здавалися мені дивними: «Нехай той, хто читає, зрозуміє». І було ще одне місце, де автор Нового Заповіту запевняв християн першого століття, що їхнє покоління побачить друге пришествя Месії – уривок, який важко в'яжеться із сучасною християнською доктриною. Ці та інші питання, з приводу Нового Заповіту, виникли, коли я був ще зовсім молодим, до того, як мені виповнилося п'ятнадцять.

Чи підкоригував хтось Євангеліє?

Якщо так, то хто? І чому?

Я «залишив» мої запитання на потім і вирішив, що реальна проблема в тому, що я не був частиною християнської релігійної громади.

Чотири:

Ісус і ілюзії

«Не достойно людині, якій Аллах дав Писання, мудрість та пророцтво, говорити людям: «Будьте моїми рабами, а не рабами Аллаха!» Навпаки, будьте провідниками знань, адже ви навчаєте Писання і вивчаєте його. І не слід цій людині також закликати до того, щоб ангела чи пророка визнавали Господом. Невже вона закликатиме вас до невір'я після того, як ви стали відданими Аллаху?» (Коран, 3:79-80)

КИМ БУВ ІСУС? Або, якщо ми надаємо перевагу сьогоденню, ким він є? Що Ісус сказав би нам дві тисячі років тому? Що б він сказав нам сьогодні, про його служіння, його місію, його цілі та особистість? Ці доленосні питання — питання, які кидають нам виклик.

Якщо християнський письменник Клайв Льюїс та інші відомі вчені і богослови християнства праві, то Ісус сказав би нам: «Я — Бог втілений, я — друга особа Трійці».

Льюїс підтримує цю точку зору про Ісуса словами: «Дві тисячі років тому серед євреїв з'явилася людина, яка стверджувала, що є Богом; людина, чиї слова і вчинки глибоко порушували релігійні ідеали її днів, і чия місія продовжує спантеличувати все людство. У нас є тільки дві ймовірності оцінити цю людину. Ми можемо вважати її божевільною, або ж — Сином Божим. Золотої середини не існує. І хто стане стверджувати, що Ісус був божевільним?»

Тепер я маю бути чесним і визнати, що ця аргументація дратувала мене протягом багатьох років, адже це дуже нагадувало мені виступ ілюзіоніста.

...

Ілюзіоністи, коли хочуть показати аудиторії, що у них є надприродні здібності, часто використовують серію ретельно продуманих операцій: несподіваний спалах від якогось порошку, красива дівчина у відвертій сукні, гучний шум з-за лаштунків, навіть прості жести і слова. Ілюзіоністи використовують ці операції не просто заради шоу, а з певною метою.

Розглянемо, наприклад, карткового шулера. Його мета полягає в тому, щоб *відвернути на мить увагу* аудиторії, викликаючи когось на сцену. Цього достатньо для того, щоб досить швидко перетасувати колоду в необхідному порядку й переконати людину в її вільному виборі карти. Однак насправді, шулер «підкладає» заздалегідь визначену карту.

Це — необхідний принцип потрібних їм операцій.

Льюїс застосовує дуже схожу спритність із його аргументом: «божевільний або син Бога», який з'являється в книзі *«Просте християнство»*.

Звичайно, немає жодної вдумливої, духовно розвиненої людини—християнина або нехристиянина, яка, читаючи Євангеліє з відкритою душею і відкритим серцем, буде переконана, що Ісус був божевільним. Таким чином, виходить, що віруючий тримає «карту», яку він не обирає — нав'язану «карту». Людина тримає «карту», яка

повідомляє, що Ісус є єдинородним сином Божим, частиною Трійці, – як запевняється, він і сам стверджував.

Вдумливий християнин, однак, має бути готовий звернутися до найбільш достовірних слів Євангелія, щоб визначити істинність або хибність таких питань.

Після того, як ми щось твердо вирішуємо в наших серцях, ми можемо виявити, що ми, насправді, досить хороші, щоб поставити собі наступне питання: Ким є Ісус?

Чи каже він, «Я — Єдинородний Син Божий і друга особа Трійці»? Якщо ми ретельно розглянемо це фатальне запитання, то досягнемо результату. Ми можемо бачити все через Євангелія, поки хочемо, але нам буде вкрай важко знайти точний вірш, в якому Ісус говорить саме так.

...

Іслам же вчить, що Ісус Христос рішуче *відкидав* твердження своєї божественності. Але більшість християн, які не згодні з вченням ісламу, підкреслюють і наполягають на цьому пункті.

Ми, звичайно, маємо право бути скептично налаштованими до тверджень ісламу щодо цього. Це справедливо: вимагати доказів саме з *Євангелій*, а не з будь-якого іншого джерела, перш ніж ми прийдемо до висновку, що Ісус відкинув свою божественну роль, яку він, на думку багатьох, прийшов свердити серед людей.

Тому виникає питання: чи можемо ми знайти хоча б *один* євангельський уривок, який говорить, що Ісус *відкинув* поширене розуміння своєї місії? Чи можемо ми знайти

вірш, який показує, як він *заперечує* своє божественне втілення і причетність до Трійці?

Якщо ми *не зможемо* знайти такого вірша, то дискусія закінчується: іслам не зміг обґрунтувати своє твердження. Якщо ж ми *зможемо* знайти такий вірш, то ми, можливо, зобов'язані уважніше вивчити те, що іслам говорить про Ісуса.

Я впевнений, що у нас обох є, як право, так і обов'язок визначити, чи намагався Льюїс, розкладаючи свою «колоду карт», відвернути нас своїм аргументом «божевілля чи Божественності» від істини? І якщо так, то від чого він нас тоді намагався відвернути? Магічні операції відмінно підходять для розваг, але їм немає місця в справах, які ведуть до важливих питань визначення власного шляху до порятунку.

...

Отже, від чого Льюїс прагнув нас відвернути?

Можливо, від уривків Євангелія, де Ісус явно заперечує будь-які претензії на божественність:

«Коли виходив Він у дорогу, прибіг один, упав перед Ним на коліна і запитав Його: Учителю благий, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне? Ісус сказав йому: Чому ти називаєш Мене благим? Ніхто не благий, тільки один Бог». (Марка, 10: 17-18)

Якщо Ісус був Богом, то чому, заради Бога, він говорив щось на кшталт цього? Хіба він забув, що є Богом, коли вимовляв ці слова? (*Примітка: Я мав розмову з жінкою,*

яка запевняла мене, що цього уривка в Євангелії від Марка немає, і відмовлялася вірити, що він там, все ж таки, є, доки я не дав їй номер глави і вірша, щоб вона відкрила його для себе!)

Хіба ми колись чули проповідь у церкві, присвячену виключно уривку послання від Марка, 10:18?

Якщо відповідь «ні», можливо, було б справедливим запитати, *чому* це так? І запитати, від яких ще уривків Євангелія наш ілюзіоніст намагався нас відвернути?

Можливо, ілюзіоніст волів би відвернути нас від слів, які з'являються у наступному уривку Євангелія: слова, якими Ісус дає зрозуміти, що «*всі справжні віруючі (образно кажучи) є Дітьми Бога*»:

«А Я кажу вам: любіть ворогів ваших, благословляйте тих, хто проклинає вас, тих, хто ненавидить вас, і моліться за тих, що гонять вас, і будете синами Отця вашого Небесного, бо Він наказує сходити сонцю Своєму над злими і добрими, і посилає дощ на праведних і неправедних». (Матвія, 5: 44-45)

Або, можливо, ілюзіоніст прагне відволікти нас від уривків Євангелія, де Ісус відвертає нашу увагу *від* шанування його самого, і звертає увагу *на* послух тільки Богу:

«Коли ж Він це говорив, одна жінка, піднявши голос з народу, сказала Йому: Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав! А Він сказав: Блаженні ті, що слухають слово Боже і його бережуть». (Луки, 11: 27-28)

Або, можливо, ми повинні абстрагуватися від цього євангельського уривка, в якому Ісус нагадує нам, що Бог — Один, і тільки Він прощає грішників:

«Тоді пан його кличе його і каже: злий раб! Ввесь той борг я простив тобі, бо просив ти мене; чи не належало й тобі помилувати товариша твого, як і я помилував тебе? І прогнівавшись, пан його катам його видав, поки йому не віддасть всього боргу. Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, якщо не пробачить кожен із вас від серця свого братові своєму гріхів його».
(Матвія, 18: 32-35)

Хіба в цій притчі Ісус каже, що *він сам* відправить нас на муки, якщо ми не пробачимо тих, хто нас образив, після того, як ми самі були прощені?

Або ж він стверджує, що *його небесний Отець* – Наш Отець Небесний! – Направить нас на муки, якщо ми залишимося схильними до цього лицемірства?

Ми маємо право запитати: Чи говорив Ісус з Небесним Отцем, чи ж із кимось іншим Отцем, який відрізняється від Отця *всіх* віруючих, Того, хто змушує сонце підніматися і дощ проливатися?

...

Слід зазначити, що всі ці місця з'являються у Новому Заповіті, і всіх їх досить легко знайти і вивчити. Але якщо ви колись намагалися попросити членів духовенства обговорити ці уривки (як я), то бачили, що відбувається дуже цікава річ. Дуже часто починають згадувати Павла.

Ви можете почати з розмови про слова Ісуса, але чомусь ваша бесіда, врешті-решт, прийде до слів апостола Павла. І це, як я вважаю, неправильно.

Віра, яку Ісус проповідував, не була вірою Павла. І жодна кількість трюків не зможе змінити цей факт.

...

Ми не повинні просити спеціального дозволу, щоб зосередитися на справжніх словах Ісуса. І якщо ми готові зосередитися *тільки* на справжніх словах Ісуса, ми, врешті-решт, зможемо зробити висновок, що вони відкривають картину Ісуса як людини-пророка; картину, яка різюче схожа на образ, згаданий в Корані.

Християни по всьому світу сумлінно повторюють Господню Молитву кожен день, приписуючи вишукані слова самому Ісусу. Ми маємо право запитати: Чи потребує ця молитва від віруючих звертатися до самого Ісуса? До Трійці? До Святого Духа? Або ж, все-таки, вимагає звернення до «Отця нашого»?

Ми маємо право запитати: Кому Ісус молився, коли він говорив ці слова? Собі? Звичайно, ні! І він не звертався до «Отця свого», а до «Отця нашого».

І ми маємо право запитати: *чому* ж він, все ж таки, говорив ці слова, якщо він сам був Богом?

...

Зрештою, наша власна чесна відповідь на запитання: «Хто такий Ісус?» не повинна бути набагато складнішою за

простий вираз: «Я не знаю». Це цілком може бути найкращою відповіддю, якщо ми прокладаємо наш шлях через Євангеліє. Цієї відповіді: «Я не знаю» - не варто соромитися. Вона набагато краща за відповіді на уявно-доповнене питання: «Що Павло сказав про Ісуса?»

Єдине, що є ганебним, це на запитання: «Хто такий Ісус?» відповідати, вивищуючи силу нашої власної звички над фактичними словами Євангелія. Ми цілком можемо зіткнутися із серйозними труднощами, якщо свідомо вирішимо відповісти на це питання за старою звичкою, коли вже отримали більше знань.

Клайв Льюїс і богослови, сьогодні відомі як основна течія християнства, можливо, і *захочуть* нам відповісти на це питання за старою звичкою. У них є на це свої причини. Вони зробили свій вибір. І вони розкидали колоду так, як вважають за потрібне.

Але чи приймемо ми запропоновану карту, говорячи, що вибрали її вільно, залежить, все ж таки, тільки від нас.

У вісімнадцять років я попрямував на схід, в колед, і вступив до Римо-католицької церкви. У коледжі я зустрів красиву і співчутливу католицьку дівчину, яка повинна була стати великою любов'ю і підтримкою мого життя; вона не була особливо релігійною, але цінувала те, наскільки важливі ці питання для мене, і тому підтримувала мене в моїх переконаннях. Я чиню велику несправедливість щодо неї, зводячи початок наших відносин до кількох речень.

...

Я запитав священика кампусу – приємну і благочестиву людину – про деякі матеріали Євангелія, які стали причиною багатьох незрозумілих для мене моментів, але він швидко змінив тему. Раніше я вже розповідав, що був дуже зосереджений на Євангелії від Івана, адже Євангеліє (як я думав тоді) першим звітувало про те, що відбулося.

Іншого разу, знову ж таки, він запнувся і змінив тему і не хотів обговорювати переваги одного Євангелія над іншим; він тільки наполягав, що всі четверо були важливі і що я маю вивчити їх усі.

Це була показова і доленосна, як виявилось пізніше, розмова.

П'ять:

Проблема нелогічності

«Воістину, чиста віра може бути присвячена одному Аллаху». (Коран, 39:3)

ХІБА БОГ нелогічний, коли мова йде про взаємовідносини з людством?

Будучи змушеними пояснювати деякі важкі моменти основ християнського вчення, – наприклад, що таке Трійця; чи дійсно Ісус обіцяв своїм послідовникам, що він повернеться до них протягом їхнього життя, або чому всемогутній Бог має вимагати в жертву людське створіння, щоб надати порятунок грішникам, що каються – деякі люди пропонують конкретний, характерний вид відповіді. І їхня відповідь схильна до нелогічності.

Людська логіка, стверджують вони, ніколи не зможе зрозуміти божественну логіку – і це, звичайно, здається, безперечним. Тим не менш, на цьому суперечка не закінчується.

...

Основні християнські засади, такі, як формулювання Трійці — Отця, Сина і Святого Духа — складні і нелогічні, *адже, як нам кажуть*, Сам Бог, за своїми власними причинами, створив реальність дивною, загадковою і непередбачуваною. І тому нас не має дивувати, що Його релігія дивна, загадкова і непередбачувана.

Тому, коли ми стикаємося із компонентом християнської віри, який, як нам здається, суперечить нашим власним інстинктам, досвіду або здоровому глузду, то нам необхідно привчити себе робити крок назад і приймати цю очевидну нелогічність як «свідомство Божого творіння».

...

Коли мисляча людина обмірковує це пояснення, то може спочатку здивуватися: чи стверджується це все серйозно? Але Льюїс, найповажніший християнський письменник ХХ століття, був відомим прихильником цієї точки зору. І він, звичайно, говорив про це серйозно.

У своїй книзі «Просте християнство», Льюїс швидко відкидає скарги тих, хто вважає православні пояснення християнства незадовільними, «адже простота така красива тощо». Потім Льюїс припускає, що скептичні люди просто не помічають справжню природу речей. «Крім складності», пише Льюїс, «реальність, зазвичай, із мого власного досвіду — дивна. Вона не акуратна, не очевидна і не така, як ви очікуєте... Реальність, насправді, зазвичай, така, яку ви не змогли б уявити. Це одна з причин, чому я сповідаю християнство. Це релігія, яку ви не змогли б уявити». [Льюїс, «Просте християнство», Нью-Йорк: Харпер Коллінз, вид. 2001р., ст. 41]

Це важливі слова, і я сподіваюся, що ви прочитаєте їх дуже уважно.

Льюїс хоче, щоб його слухачі приєдналися до його припущення, що будь-яка неорганізованість, неясність, суперечливість, неточність або ж, навіть логічно

неприпустимий богословський принцип, є відображенням таємничої реальності, яка оточує нас... І, таким чином, є відображенням Бога. Льюїс був – і є – не самотній у цьому переконанні.

Тим не менше, він не продовжує своє висловлювання словами «чим *більш* нелогічна і непередбачувана доктрина, тим *краще* вона відображає Бога». Однак, чому він цього не робить, важко сказати.

...

Будь ласка, зрозумійте: коли Льюїс подає цей аргумент, він не просуває фундаментальні твердження, які сам винайшов. Навпаки, він *викладає класичні положення основ християнства*.

Припустимо, що ми маємо сказати десятці традиційних богословів, що вчення про Трійцю важке для розуміння і для пояснення іншим людям. Припустимо, що ми маємо шукати в тих богословів допомоги в розумінні і поясненні Трійці. *Кожен із них може пояснити це нам, використовуючи різні формулювання, що є дуже нелогічним і стає визначенням «таємничості» Божественного.*

Розглянемо коротку відповідь *Католицької енциклопедії* на це дуже важливе питання. Вона говорить про Трійцю:

«Таємнича догма припускає Божественне одкровення». (Католицька енциклопедія, 1912, том 15, ст. 47)

І це, мабуть, воно і є!

Припустимо, що ми маємо виявити причину і що ми повинні шукати знань від десятків традиційних богословів, *чому* три бога є важливим компонентом релігії, яка прагне коритися першій заповіді (яка забороняє поклоніння будь-чому, крім Бога)? Припустимо, що ми повинні вимагати чіткого розуміння, *чому* Трійця має бути так тісно пов'язана із місією Ісуса? Чого нам очікувати у відповідь? Ось що *Балтиморський катехизис* говорить нам:

«Це існує, і все. Ми бачимо це і віримо в це, хоч і не розуміємо. Тому, якщо ми відмовимося вірити всьому, що не розуміємо, то незабаром віри залишиться дуже мало, і ми станемо смішними». (Балтиморський катехизис, 2004, Catholic.net; Урок 3: Про єдність і Трійцю Бога, Питання 31)

Я боюся, що нам *наказано* – іноді тактовніше, ніж іншим, але завжди одними й тими ж словами – *наказано* вірити в те, що ми не розуміємо про Трійцю, і припинити ставити незручні запитання.

Це, швидше за все, є остаточною відповіддю богословів: не копати занадто глибоко в причини, не питати багато про деталі. Якщо ми змушуємо богословів, вони нам кажуть *щось* на кшталт:

«Все це залишається загадкою. Бог таємничий і таким самим є світ, який Він створив, і така Його триєдина природа. Тому, будь ласка, не продовжуйте ставити це питання, тому що ви не маєте права на ясну відповідь. Доведеться змиритися із тим простим фактом, що догма знаходиться за межами нашого розуміння».

Якщо моя версія богословського "підтексту" звучить для вас як перебільшення, то будьте впевнені, що це лише підвищення тону. Логічний зміст того, що ви щойно прочитали, насправді, є офіційною відповіддю на питання, які незліченні мільйони християн вчилися *НЕ* задавати. Серед них:

«Яке історичне походження Трійці?»

«Чому ми маємо вірити в Трійцю, а не, скажімо, в Єдність або в Дуалізм або Єдність Чотирьох?»

«Де в Біблії Ісус називає Трійцю таким ім'ям?»

Якщо ви сумніваєтеся в тому, про що я говорю, все, що необхідно вам для переконання, це запитати вашого пастора або священика про те, що я щойно розповів.

Зверніть особливу увагу на відповіді, які ви отримаєте, а потім визначте для себе, чи відповідають вони на запитання, поставлені у цій главі? Зрештою, я думаю, ви побачите, що вам скажуть, в тій чи іншій формі, що Трійця і її походження залишаються загадкою, і що ви маєте вірити в неї, *адже* це — таємниця.

Ви також побачите, що вам скажуть, *прямо або побічно*, перестати задавати питання, який саме вірш в Біблії вказує на застосування Ісусом слова «Трійця».

Відповіді, які ви почуєте, можуть бути довгими. Вони можуть бути короткими. Вони можуть бути ввічливими. Вони можуть бути різкими. Але вони будуть, я вважаю, відповідати шаблонам, згаданим тут.

...

Ось те, що ми читаємо й чуємо, коли розглядаємо складні питання християнства: це — «таємниця». Я вважаю, на даний момент, ми повинні мати мужність вивчити іншу «таємницю» християнської віри... І, більше того, ми повинні мати мужність, щоб взяти на себе відповідальність за її прийняття. «Таємниця» полягає в наступному: Чи підтримують слова Ісуса Льюїса та інших в нелогічності і незрозумілості загадкового відображення Бога? Або слова Ісуса суперечать їм у цьому?

Якщо ми матимемо мужність і задамо ці питання, то дізнаємось, що щось важливе не було згадано в обговоренні. Оскільки Ісус, з яким ми стикаємося в найдавніших євангельських уривках, з якоїсь дивної причини, підкреслює, наскільки *доступним* має бути Божественне послання.

...

«І Я вам кажу: просіть, і дасться вам; шукайте, і знайдете; стукайте, і відчинять вам». (Луки, 11: 9)

«Хто має вуха слухати, нехай слухає!» (Луки, 14:35)

«Ісус сказав йому у відповідь: відійди від Мене, сатано; написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому». (Луки, 4:8)

«Слаблю Тебе, Отче, Господь неба й землі, що Ти втаїв це від премудрих і розумних і відкрив немовлятам». (Луки, 10:21)

«Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і заборонили тим, що входили». (Луки, 11:52)

...

Чи справді ці вірші є словами людини, яка вірить, що основні релігійні принципи її віри важко зрозуміти, *тому що вони є божественними?*

Чи справді це слова людини, яка проповідує, що Богів є і три, і всього Один одночасно?

Чи справді це слова людини, яка вважає, що її місія знаходиться в таємниці?

Як ми можемо поєднати ці вірші з описом християнства Льюїса, «як релігії, яку ви не змогли б уявити»? Що невизначеного або загадкового в цих словах?

Вірші, як мені здається, пропонують зовсім протилежне заяві Льюїса: що Ісус намагається змусити нас звернути увагу на щось, що має принципове значення, то особливе і яке абсолютно неможливо ігнорувати. Це "щось", як мінімум, не можна ігнорувати тим, хто відкриває свої очі, відкриває свої вуха, утихомирює свої серця, і уникає всього, що віддалено нагадує духовну гординю. Тобто, як ми бачили, два шляхи.

«Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне» (Матвія, 5:3)

«Горе вам, тепер ситим, бо зазнасте голоду». (Луки, 6:25)

Його вказівка нам полягає не в тому, щоб ми вірили й не могли здогадатися. Замість цього він закликає нас обрати, яким шляхом ми збираємося йти: тим, що веде в Царство Боже, чи тим, що веде до плачу і скорботи.

...

Іслам вважає, що Сам Бог знаходиться за межами людського розуміння. Іслам стверджує, що його одкровення могли з легкістю стати основою дослідження цілого життя. Але основним фактом у відносинах віруючого з Богом — а Він є, беззаперечно, Одним — є те, що Він вимагає сердечного покаяння і слухняності від людей; що лише Він Єдиний гідний поклоніння. Іслам говорить про це дуже просто.

Доступність цих засад для смиренного серця є, як в ранніх віршах Євангелія, так і в ісламі, само собою зрозумілою.

Бажання «великого мислителя» відповісти на Божественне послання – це вже інше питання. Бог, як кажуть в «Q», має приховані знання від тих, хто стверджує свій високий статус і мудрість, але надає Своє керівництво "недосвідченим".

...

Якщо ми уважно подивимося на ранні уривки Євангелія, нам буде важко переконати себе в тому, що метою Ісуса було проповідувати щось таємниче, важке або нелогічне. Тим не менш, Льюїс і інші стверджують, що справжня віра є таємничою, важкою, і нелогічною – такою, про яку «ви не могли б здогадатися».

Ісус просить людей відверто покаятися від непокори Єдиному Богу:

«Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б у Тирі та Сидоні відбулися ті чуда, що в вас, то давно б вони, в волосяниці та в попелі, покаялися». (Луки, 10:13)

Він попереджає людей боятися Бога Одного:

«Кажу ж вам, Своїм друзям: Не бійтеся тих, що вбивають тіло і потім більш нічого не можуть зробити; але скажу вам, кого треба боятися: Бійтеся того, хто має владу, убивши, укинути в геєнну, кажу вам, того бійтеся!» (Луки, 12: 4-5)

Він попереджає людей припинити поклоніння створеному:

«Не збирайте собі скарбів на землі, де міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають, збирайте собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії не підкопуються та не крадуть». (Матвія, 6: 19-20)

Він із особливим завзяттям наполягає на тому, що люди мають зробити все можливе, щоб не виявляти впертості у виконанні волі Творця, *поки ще є час для цього*:

«Але Ісус сказав йому: жоден, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не гіден Божого Царства». (Луки, 9:62)

Але жодного разу Ісус не попереджає людей, як це робить Льюїс, покаятися в їхній нездатності охопити вчення про Трійцю.

...

Ці слова Ісуса є простим і значущим керівництвом. *Але вони не є таємницями. І ніхто нічого не зможе зробити, щоб перетворити їх на таємниці.* І це те саме місце, де Льюїс та інші збивають нас з Прямого Шляху.

Насправді, ті люди, які вигадують таємниці там, де їх насправді немає у Ісуса — як про це ми дізнаємося з найбільш раних віршів Євангелія — нічого не заслуговують, окрім зневаги.

«Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і заборонили тим, що входили». (Лука 11:52)

Той милий священник кампусу, зрештою, повинчав мене з моєю подругою і ми оселилися в передмісті Массачусетса. Кожен із нас розвивався професійно і став дорослим. У нас було троє чудових дітей. Я продовжував читати і перечитувати Біблію. Я був захоплений, як завжди, словами про світло і очі, про блудного сина, про Заповіді блаженства, про важливість молитви і про багато іншого. Але у мене були більш серйозні інтелектуальні проблеми із навколишньою «архітектурою» Нового Заповіту, зокрема, із апостолом Павлом.

Чи сповідаю я християнство?

Чи, все ж, релігію Павла?

У середині 1990-х ми з моєю дружиною обидва глибоко розчарувалися в католицькій церкві, зокрема, через по-справжньому страшного священника, який приділяв дуже мало уваги духовним потребам своєї громади. Пізніше ми дізналися, що він був прихованим дитячим маніяком.

Шість:

Механіка порятунку

«Сину мій! Навіть якщо буде щось вагою з гірчичне зерно й перебуватиме в скелі чи на небесах, чи на землі, Аллах дістане його звідти. Воістину, Аллах – Премудрий, Всевідаючий». (Коран, 31:16)

В БІБЛІЇ, яку я придбав для себе, вирішивши прийняти Ісуса Христа, як свого особистого Спасителя, у 1974 році (тоді мені було тринадцять років), написано моєю дитячою рукою слова, які я, можливо, чув виголошеними з кафедри або ж прочитав у якомусь трактаті. Там говориться:

«Ісус не прийшов, щоб допомогти вам зібрати все воедино. Він прийшов, щоб зібрати все разом із Вами».

Хто б це не придумав, основна ідея є зрозумілою і практичною для більшості християн, навіть якщо саме формулювання трохи застаріле. Ця приказка, насправді, показує суть основ християнства. Звичайно, це також є суттю християнства Льюїса.

Основна ідея цього виразу в тому, що механіка порятунку надзвичайно проста і має тільки одну «рушійну частину»: прийняття Ісуса Христа, Сина Божого, як рятівника. Це те, у що я вірив, коли був підлітком, і це те, у що вірить більшість християн сьогодні.

Ось лише кілька прикладів-висловлювань відомих християн протягом століть, які говорили те ж саме, використовуючи різні слова:

«Але Бог Своєю любов до нас виказує тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками» (Св. Павло, римлянам, 5:8)

«Ісус, якого я знаю, як свого Ізбавителя, не може бути меншим, ніж Бог». (Св. Афанасій)

«Будучи лише людиною, Ісус не зміг би врятувати нас, а будучи лише Богом, не став би; Втілений, він зміг і зробив». (Малькольм Маггерідж)

«У мене є велика потреба в Христі. У мене є великий Христос для моїх потреб». (Чарльз Хаддон Спурджін)

Це лише деякі із сотень прикладів, якими можна було б підтвердити вчення, на кшталт цього. Це є основою сучасної християнської доктрини.

І якщо порятунок дійсно настільки простий – якщо і правда є всього одна рухома частина – то у християн, які перебувають на цьому шляху, величезна перевага. Вони можуть залишити все, як є, волі Ісуса.

Однак, вдумливий християнин має право поставити запитання про все це. Така людина має право запитати, чи справді Ісус вважав, що прийшов допомогти нам не "скласти все разом", а, скоріше, "скласти все разом із нами".

...

Поставити таке запитання може бути досить важко, як самому собі, так і публічно. Сила звички і соціального конформізму можуть бути дуже сильними! Більшість

християн були привчені – можливо, батьками; можливо, власним спостереженням за людьми в церкві; можливо, обома причинами – *НЕ* ставити такі запитання.

Можливо, навіть ми були привчені вірити, що постановка таких запитань зробить нас «поганими християнами».

Тим не менш, ми маємо ставити такі запитання. І ось причина.

Якщо ми слухняно слідуємо за тим, хто заважає нам досліджувати справжні слова Ісуса про людське спасіння, і через це проживаємо наше життя відповідно до цього кодексу слухняної поведінки, то я боюся, християнство як віровчення, в значній мірі є для нас безглуздом. Цей різновид «християнства» просить нас прийняти Ісуса як Спасителя, як Сина Всемогутнього, Всезнаючого Бога, але забороняє нам порівнювати фактичні вчення із релігією, яка носить його ім'я.

І якщо це не є зрадою місії Ісуса, то вже ніщо не є зрадою цієї місії.

Зрештою, це вчення, яке повинно, за визначенням Віри, мати божественну природу! Звичайно, у нас є право, і навіть обов'язок, вивчати її пильно і скрупульозно.

Тому, будь ласка, якщо ви не розглядали те, що я пропонував у цій книзі, будь ласка, знайдіть час, щоб розглянути наступні два речення перед тим, як продовжити читання. Те, що ми збираємося обговорити тут — це *збережене вчення Ісуса Христа* на тему людського спасіння, – не вчення апостола Павла, або святого Фоми Аквінського, або Томаса Кемпійського, або

Малькольма Маггеріджа, або Папи, або Франкліна Грема. Вчення Ісуса, за визначенням, повинно мати значення для християн.

...

Подумайте. Якщо б ми *знайшли* найбільш раннє, найбільш історично близьке вчення Ісуса, яке б ясно показало нам, що саме *він* вважав механікою порятунку? Якщо б ми зіткнулися із такою інформацією, то яким було б наше ставлення до думки Павла, святого Фоми Аквінського, Томаса Кемпійського, Папи, Малкольма Маггеріджа або Франкліна Грема? Для справжнього християнина відповідь очевидна. Те, що всі ці люди розповідали про порятунок, *повинно було б почекати деякий час*.

Усім їм, кожному з них, довелося б почекати, поки ми слухали б Ісуса.

Той, хто вважає інакше, просто не може стверджувати, що є християнином, в будь-якому сенсі цього слова.

Отже: *Чи підтримував Ісус думку, що він не прийшов до нас «допомогти нам зібрати все разом», а, натомість, «зібрати все разом з нами»?*

Чи він залишив для нас інші інструкції?

...

«Увійходьте тісними ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погибелі, і нею багато-хто ходять. Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, і мало таких, що знаходять її!». (Матвія, 7:13-14)

...

Якщо Ісус захищав те, що я написав на першій сторінці моєї Біблії, то думка, що він прийшов, щоб "зібрати все для нас", видається дивною. Адже він зауважує те саме, що й іслам. *Як люди, ми приймаємо доленосні рішення*, йдучи дорогою нашого життя. Саме ці вибори, він запевняє, визначають наше спасіння. Будь-яка розумна людина не зможе перекрутити зміст цих слів.

Після прочитання цих слів, виникає запитання. Що, зокрема, є "близьким" в акті прийняття Ісуса Христа, як свого Спасителя?

Хіба акт прийняття Ісуса Христа, як спасителя, порівняно не просте рішення, яке приймалося сотнями і сотнями мільйонів людей протягом століть? Що важкого або рідкісного в цьому виборі?

Чому Ісус погоджується із доктринами ісламу, кажучи, що шлях до руйнування — широкий і легкий, а шлях до порятунку — набагато складніший? Після того, як Ісус "складає все разом" для нас і ми приймаємо його, як нашого Спасителя, чи є це саме той вузький шлях, про який він говорить, і чи актуальний він, як вимога для порятунку?

Якщо так, то чи не означає це, що механіка порятунку може відрізнятись від тієї, у яку ми спочатку вірили, і що вона може мати більше однієї рушійної частини?

Якщо ні, то чому Ісус взагалі згадує про цей шлях?

...

«А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. Тоді він говорить: Вернуся до дому свого, звідки вийшов. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!» (Матвія, 12: 43-45)

...

Якщо Ісус дотримувався думки, що він прийшов, щоб "скласти все разом із нами", то важко зрозуміти, чому він прагне охопити, як і іслам, життєво необхідне значення підтримання нами постійних заходів проти негативних сил? Очевидно, це — сили, які можуть увірватися в розум і душу *навіть тих, хто щиро розкався і повірив.*

Після того, як Ісус «склав все разом з нами», і ми прийняли його, як нашого Спасителя, ми, мабуть, все ще піддаємося впливу цих сил – таким чином, це погіршує наш стан: наші душі знаходяться у серйозній небезпеці.

Чи не означає це, що механіка порятунку може відрізнятись від того, у що ми спочатку вірили, і може мати більше однієї рушійної частини?

Якщо у порятунку є тільки одна рухома частина, то чому Ісус взагалі згадав про цю небезпеку?

...

«Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі». (Матвія, 7:21)

...

Це дійсно дивне вчення для релігії, яка побудована на принципі визнання Господом Ісуса Христа.

Якщо Ісус дотримується думки, що його роль була в "складанні всього разом із нами", то важко зрозуміти, чому він говорить нам, найпростішими з можливих слів, що звернення до нього, як до Господа, самого по собі, не достатньо для порятунку? І як, все ж таки, відрізняється цей вид звернення, який Ісус явно вважає недостатнім, від акту проголошення його своїм особистим спасителем?

Після того, як Ісус склав усе разом для нас, і ми прийняли його, як нашого Спасителя, чи є його наказ виконувати волю Бога для того, щоб знайти порятунок, обов'язковим для нас?

Якщо ми не зможемо виконати волю Отця Небесного, чи перебуває наше спасіння під загрозою?

Якщо це так, то чи не означає це, що механіка порятунку може відрізнитися від того, у що ми спочатку вірили, і мати більше однієї рушійної частини?

Якщо це не так, то чому Ісус говорить про цю вимогу і *НЕ* згадує, коли це було б цілком доречним, свою власну роль як Єдинородного Сина Божого у порятунку душі? Чому він не обрав це, а замість того підкреслив необхідність покори волі Всемогутнього Бога?

...

Центральна засада християнства, як нам кажуть, є в тому, що Ісус Христос помер, щоб спокутувати гріхи людства, тим самим, даючи тим, хто вірить в нього, новий початок із Всевишнім.

Припустимо, що ми маємо запитати: Навіщо нам новий початок? Клайв Льюїс, і дуже багато тих, хто з ним згоден, пропонують таку відповідь: "Людство потрапило в немилість і є, як наслідок, за своєю суттю, гріховним. Єдине, що може спокутувати таке падіння, це кров Ісуса Христа".

Якщо вони мають рацію, то це і є відповідь на важливе питання вічного спасіння.

Якщо вони мають рацію, то ми зіткнулися із знаменною і важливою частиною інформації, яка повинна представляти інтерес для кожної людини на землі.

Якщо вони мають рацію, то ми несемо відповідальність за передачу цієї інформації, цієї гарної новини кожній людині.

Але, перш ніж ми приймемо на себе таку відповідальність, у нас є право і обов'язок поставити запитання, яким, чомусь, завжди нехтують: *Чи підтримують цю теорію слова, приписані Євангелієм Ісусу?*

...

«Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі, щоб противник часом не віддав тебе судді,

а суддя возному, щоб тебе не вкинули в темницю. Істинно кажу тобі: "Не вийдеш звідти, доки не заплатиш останнього шага» . (Матвія, 5: 25-26)

...

Чи може ця притча Ісуса, яка так рідко вивчається та аналізується у церковних парафіях, розумітися як щось інше, окрім як притча про порятунок і прокляття?

Чи може «темниця» представляти собою щось інше, крім пекла?

Чи може «суддя» представляти когось, крім Бога?

Чи може «противник», який може віддати нас судді «в будь-який момент» бути чимось, крім нашої власної неминучої смерті?

Невже кров розіп'ятого Ісуса врятує нас на шляху до суду?

Чи... нас порятує *наш власний вибір прийти до угоди з противником?*

У цій притчі Ісуса, порятунок криється в нашому рішенні визнати реальність нашої власної неминучої смерті, наша готовність "врегулювати" нашу справу перед суддею, приймаючи обов'язкові рішення, які ми напевно зможемо здійснити. Нас рятує лише наше власне завзяття "заплатити", покаявшись, і творити добрі справи в цьому житті, що дозволить уникнути покарання у вічному житті. Рятує нас лише наш власний висновок, що нам краще прийняти "умови", які нам пропонують: підкоритися

жорстким фактам ситуації і зробити краще, що зможемо, *перш ніж перейдемо до "суду"*.

Це прагматичне підпорядкування ситуації реальності, яку ми бачимо, визначається ґрунтовним богословським принципом ісламу. І це, як дізнається уважний читач «Q», також є ґрунтовним богословським принципом Ісуса.

У нас є право і обов'язок запитати: Де в цій притчі сказано про очищувальну дію крові Сина Божого?

У нас є право і обов'язок запитати: Якщо б Ісус поділився із нами притчею про порятунок і не врахував свою власну жертву за людство, то хіба проблема в Ісусі, чи це все-таки проблема полягає в нашій теорії про його жертву за людство?

...

Ми не можемо стверджувати того, що Ісус не згадує спокутувальну дію крові Сина Божого в будь-якому з цих висловлювань, лише через "збіг".

Ми не можемо розглядати як «збіг» різкий і дезорієнтуючий факт того, що жодне слово на підтримку спокутування через жертву Христа не з'являється в жодному з найдавніших євангельських віршів.

Замість цього, в «Q», ми бачимо, як Ісус *викриває* сатану, коли той випробує його, посилаючись на нього, як на Сина Божого.

У «Q», ми бачимо, як Ісус пророкує загибель людей, які слухають його настанови і не застосовують їх. Якби він

пропрокував загибель тих, хто не в змозі прийняти його жертву за людство, то, безсумнівно, сказав би про це!

У «Q» ми бачимо, як Ісус називає себе Сином Адама, а зовсім не Єдинородним Сином Божим.

Ці факти не можуть бути випадковими. Вони не можуть бути збігами. Вони не можуть бути помилкою.

Ранні докази цілком зрозумілі. Поняття жертви Ісуса і спокутування гріхів всього людства людиною, яка була втіленням Бога, *просто не були частиною першого Євангелія*. Ці засади були додані пізніше, після визнання його статусу.

...

Якщо ми прочитаємо найбільш ранні вірші Євангелія, використовуючи серце і розум, то не зможемо чесно сказати собі, що Ісус дійсно бачив свою власну місію в тому, щоб «складати все разом з нами».

Замість цього ми повинні зробити висновок, що він був набагато більш зацікавленим у пошуку способів, як навчити *нас* остерігатися *зла*, *змусити нас* обирати звернення до *Бога* знову і знову, *змусити нас* підкорятися волі Бога, *змусити нас* слухати поради власної душі, щоб *ми* очистили *себе* під керівництвом Бога Всемогутнього. І привести *нас* до покаяння за наші гріхи, перш ніж ми постанемо перед Суддею.

...

«Без жертвовної смерті Ісуса», як нещодавно проповідував сучасний американський пастор, «не було б ніякого християнства».

Його слова повторюють висловлювання Клайва Льюїса і переважної більшості християнських священнослужителів і богословів. Якщо Чадвел і всі інші праві, то чіткі інструкції Євангелія для порятунку, про які ви читали в цій главі – ті, які не мають нічого спільного з жертвовною смертю Ісуса – імовірно, належать якійсь іншій вірі. Якщо експерти наполягають, що цим вченням немає місця у християнстві, то вони можуть бути впевнені, що ці вчення повністю відповідають ісламу.

Якщо ми — справжні християни, то маємо прийняти те, що Ісус насправді говорив про порятунок.

І якщо ми дійсно хочемо слідуватитому, що Ісус насправді вчив, то ми не можемо не помітити, що його послання є вкрай схожим до вчення ісламу.

...

Зрештою, я визнав за необхідне зануритися в релігійну громаду. Я приєднався, і став активним членом серед вірян місцевої протестантської церкви.

Я вів недільну школу для дітей і викладав короткий курс про Євангельські притчі для дорослих. У недільній школі для дітей я твердо тримався навчальної програми, яку мені дали, але в класі дорослих я намагався обговорити з учнями певні притчі безпосередньо, без розглядання всього через апостола Павла. У нас були цікаві дискусії, але я відчував якийсь опір, і опісля цього я більше не намагався вести клас для дорослих.

Моя дружина, врешті-решт, приєдналася до мого храму.

(Вона є його прихожанкою і сьогодні)

Сім:

Як щодо Павла?

«Та не написано за нього одного, що залічено йому, а за нас, залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого». (Апостол Павло, Римлянам, 4: 23-24)

«дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів». (Апостол Павло, До Колосян, 1: 12 -14)

КОЛИ Я ОБГОВОРЮВАВ Ісуса з християнами, деякі питання, зазвичай, піднімалися знову і знову. Найбільш поширені питання звучати приблизно так:

«А як щодо Павла? А як щодо всіх інших великих християнських мислителів, богословів і вчених, які працювали протягом століть і розвинули велику систему мислення, а також велику філософську систему навколо християнського богослов'я? Хіба їхня робота не обертається навколо ідеї, що Ісус – Єдинородний Син Божий і жертва за все людство? Хіба їх можна ігнорувати?»

Зовсім ні. Абсолютно неможливо ігнорувати Павла, адже він був талановитим оратором і богословом неординарного й сильного впливу. Однак, для вдумливого християнина коритися Павлу, якщо він в чомусь не погоджується із Ісусом, так само неможливо.

Основа християнства, після Павла, говорить нам, що існує природне право (також відоме як моральний закон): внутрішньо закладений закон правильного і неправильного, який переважна більшість людей може сприйняти, і хоче, глибоко всередині, сповідувати його. Основа християнства говорить нам, що існує закон, який відображає Божественне — закон, який люди ніяк не можуть належним чином виконати без жертви Агнця Божого. *Тому що* ми — грішні, і *тому що* ми, як нам кажуть, не можемо виконати вимоги, покладені на нас, адже ми позбавлені Божої слави. Це — припущення Павла. Припущення, в якому починається основне християнське богослов'я.

Тим не менше, навіть якщо ми розуміємо те, про що говорить Павло, ми також маємо зрозуміти, про що говорить Ісус.

Як ми бачили в третьому розділі, у Ісуса є набагато глибша і багатша концепція людського морального сприйняття, ніж у Павла і у інших християнських богословів.

Як ми бачили в п'ятому розділі, Ісус відмовляється від претензій на божественність. Він напевно є пророком (тобто, посланцем від Бога); але не самим Богом, і він про це говорить.

Як ми бачили в шостому розділі, Ісус стверджує, що повне підпорядкування волі Божій, перед тим, як смерть наздожене нас, і ми будемо притягнуті до відповідальності за наші гріхи, є умовою порятунку.

І ми можемо бути впевнені, що — не зважаючи на те, чи готові ми зараз визнати цей факт, або обговорити його з іншими, чи ні — зрештою ми будемо нести відповідальність за те, що ми знаємо, і за те, що ми вирішили ігнорувати у вченні Ісуса.

...

Отже, давайте припустимо, що Павло говорить нам, – як Льюїс і тисячі інших великих християнських мислителів – що ви і я ніколи не зможемо, як би не намагалися, жити відповідно до вимог природного права, яке Бог розмістив у наших серцях.

Давайте припустимо, що Павло і тисячі інших великих мислителів кажуть нам, що Сам Бог став людиною для того, щоб зробити можливим для нас виконання цих вимог, зустрівшись із ними від нашого імені.

Навіть якщо Павло і тисячі інших великих мислителів попереджають нас про те, що ми втратимо, якщо ми не підкоримо свій розум їхніми поняттям про порятунок... Навіть якщо Павло та інші наполягають на цьому, *ми зобов'язані прислухатися до Ісуса.*

...

Ісус спростовує Павла, і далі просто не може виникати суперечка з щодо цього питання, окрім як із людьми, що заперечують Ісуса. Цей факт систематично ігнорувався – та / або цілеспрямовано приховувався – дві тисячі років. Тож, я сподіваюся, ви вибачте мене за його повторення тут.

Те, що Павло і інші говорять, є для нас інтригуючим і (потенційно) дуже важливим. Проте, якщо ми не надаємо Ісусу Христу останнє слово в питаннях кінцевої важливості, ми маємо запитати себе, що ми за християни? Хіба ми слідуємо за людьми? Чи ми слідуємо за Христом?

...

Вкрай важливо, щоб ми зробили свідоме зусилля і порівняли світогляд, який представляє Ісус, зі світоглядами Павла та інших. Ми не можемо припустити, що ці два світогляди ідентичні просто тому, що нам нав'язали їхню ідентичність. Насправді, вони не ідентичні.

Той факт, що наші батьки, матері, бабусі і дідусі (і всі, хто був до них) вважають щось чимось, не обов'язково є саме таким. Ісус і Павло, насправді, пропонують дуже різні погляди на світ, навіть якщо наші батьки, бабусі і дідусі не помічали цього.

І якщо світогляд Павла знаходиться в конфлікті зі світоглядом Ісуса, то Ісусу має бути наданий пріоритет: популярним буде цей світогляд, чи ні.

...

«Він же йому відказав: Що в Законі написано, як ти читаєш? А той відповів і сказав: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом, і свого ближнього, як самого себе. Він же йому відказав: Правильно ти відповів. Роби це, і будеш жити». (Луки, 10: 26-28)

...

Уявіть, що Павло правий. Припустимо, що любов Бога настільки сильна, що її вистачить для підпорядкування, але її не достатньо, щоб забезпечити порятунок. Припустимо, що *була* ще одна вимога для духовного успіху, крім згаданого в уривку з Євангелія вище. Припустимо, що порятунок *таки* вимагав **«воскресіння із мертвих Ісуса Христа, Господа нашого»** (Римлян, 4:24), **«в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів»** . (Колосян, 1:14)

Уявіть порятунок *таки* вимагав від Самого Бога прийняти людську подобу і пролити Свою кров, щоб простити наші гріхи і зробити життя вічне можливим для нас.

Чому тоді Ісус, відповідаючи на питання в уривку вище, не задав про цей факт?

Ісус прояснює: молода людина відповіла вірно!

Якщо молода людина *НЕ* відповіла би правильно і залишила би ту частину про кров і жертву Бога, що приймає людську подобу, то Ісус сказав би: **"Ви правильно відповіли: робіть це і будете жити"**?

...

Отже, Як щодо Павла?

Проблема не може бути в тому, що Ісус не уважно слухав Павла.

Тому проблема має бути в тому, що Павло не уважно слухав Ісуса.

Чим більше я досліджував ранню історію Євангелій, тим більше я ловив себе на думці щодо тієї розмови про Євангелія від Івана з моїм священником. Я зрозумів те, що він не захотів або не зміг сказати мені, було тим, в чому автор(и) Євангелія від Іоанна обдурили людей. Це напевно були не свідчення очевидців, хоча й стверджувалося протилежне.

Я був у дивному становищі. Я, звичайно, насолоджувався спілкуванням в моїй церкві із християнами, які були прийнятими і побожними людьми. Як для частини релігійної громади, це було для мене важливо. Тим не менше, я мав глибокі інтелектуальні сумніви з приводу передбачуваної історичності Євангелія. Більше того, я все більше і більше звертав увагу на послання, що різко відрізнялися від євангельських висловів Ісуса, на які звертаоли увагу мої колеги-християни.

Потім, в один момент, я був зачарований перетином християнської містичної традиції із суфізмом і дзен буддизмом. І я навіть писав про це. Але, здавалося, не було жодної людини з моєї церкви, яка розділила би мій інтерес.

Зокрема, я був зацікавлений у дослідженні, де було зазначено, що найстаріші шари Євангелія відображають надзвичайно раннє джерело, відоме як «Q»; і що кожне з окремих висловлювань Ісуса

мало бути оцінено по заслугам, а не як частина другорядного оповідного матеріалу. Оповідний матеріал, який я вивчав – матеріал, що стосувався, зокрема, оповідей про рози'яття, які формують ядро звичайної християнської теології – були фактично dodані через багато років. Я почав більш інтенсивно вивчати ці вірші і використовувати їх в якості критерію, за яким можна оцінити ті частини Нового Заповіту, які протягом багатьох років, здавалися мені незрозумілими і далекими.

Вісім:

Контекст

«Муса сказав: «Господи! Розкрий серце моє і полегши справу мою! Грозв'яжи вузол на вустах моїх, щоб розуміли вони слова мої» (Коран, 20:25-28)

«У ВАС НЕМАЄ», «ЦЕ МОЖНА ЗАПЕРЕЧИТИ», «дайте нам контекст усіх цих висловлювань». «ВИ процитували лише короткі уривки з Писань». «Ви навмисно опускаєте ключові частини євангельського послання для того, щоб ввести в оману людей».

Це ще одна поширена реакція християн на висловлювання, які я тут озвучив.

Насправді, це може бути найбільш поширеною підставою для відкидання підходу, описаного в цій книзі. Аргумент, що один Євангельський вірш просто не буде повним без інших, або не буде повним у порівнянні з іншим євангельським віршем.

Для нас надзвичайно важливо зрозуміти те, що цей аргумент є результатом глибоко зіпсованого розуміння шляху написання Євангелій.

...

Кращі (немусульманські!) Біблійні вчені в світі зараз згодні: *Євангеліє було до історії Ісуса.*

Кращі (немусульманські!) Біблійні вчені в світі зараз згодні, що окремі висловлювання Євангелія, які я тут цитую, повинні вивчатися, і інтерпретуватися окремо.

Оригінальні слова Ісуса були "зрозумілі" через інші вірші, як ми, можливо, вчили. І вони, звичайно, не стають «зрозумілими» в більш пізніх працях апостола Павла.

...

Вам не потрібно вірити мені на слово, щоб вирішити цю надзвичайно важливу проблему для себе.

Ми говоримо про основні знахідки сучасних досліджень Нового Заповіту. Ми говоримо про знахідки, які цілком зрозумілі для тих, хто готовий скористатися дослідженнями; і не тільки останніми з них, але й дослідженнями шести- або семирічної давнини. Зараз ми говоримо не про погодження ісламу із християнством, а про об'єктивні факти сучасного аналізу тексту Євангелій.

Ось доказ.

- «Одне із питань, нещодавно розкритикованих, полягало в тому, що характерний метод євангельської компіляції був просто нехитрим словосполученням першопочатково самостійних одиниць, і що чим більше зусиль до цього докладено, тим далі воно буде від оригінальної Традиції». – «Нове Євангеліє, Г. Додд, *Бюлетень Бібліотеки Джона Ріленда* (1936), передруковано в *новозаповітних дослідженнях*, (Скрібнерс, Нью-Йорк, 1956), ст. 12-52.

Чим більш зрозуміла *розповідь* – тим далі вона *віддаляється* від Євангелія в його оригінальній традиції, від «першопочатково незалежних» одиниць. Чим більш хитра розповідь, тим *менш достовірною* вона, ймовірно, буде.

Тому, якщо хтось наполягає, що ми повинні «інтерпретувати» (наприклад) «опис умов порятунку в Євангелії від Матвія 5:25-26, спочатку нагадавши собі, що такий вірш не може бути «зрозумілий правильно», без вивчення будь-яких інших Євангельських віршів або історій..., то така людина – з точки зору сучасної науки – просто помиляється.

Насправді, ми маємо почати із запитання, що *означає цей уривок, коли розглядається як єдине ціле?* Ми не можемо припустити, що він був *спочатку* складений в рамках якогось більш цілого оповідання. Цього не було.

...

Щоб відкрити це твердження громадськості, його слід розглядати в колах «поганих християн».

Тим не менш, хіба "гарне християнство" ігнорує кропітке біблійне вчення минулого століття? Напевно, ніхто не стає «кращим» християнином, слухняно закриваючи очі на факти за наказом.

Тепер ми знаємо, що наближаємося до історичного Ісуса, коли оцінюємо стародавні євангельські вислови самостійно, без угоди безперервному оповіданню... адже так вони були зібрані з самого початку. Замість того, щоб робити вигляд, що цього важливого факту не існує, ми маємо *використовувати* цей факт, щоб отримати більш глибоке розуміння вихідного повідомлення Євангелія.

...

Найперші Євангелія були збірниками висловлювань Ісуса, не зважаючи на те, чи є це популярним, чи ні; чи хоче наш священник чи пастор визнавати це перед зібранням, чи ні; чи зручний цей факт для наших близьких, чи ні — але це так. Це не розповіді.

Ці ранні Євангелія в значній мірі *уникали* розповідей. Вони просто повідомляли те, що говорив Ісус під час свого служіння. Ранні віруючі пам'ятали окремі вислови або короткі бесіди з Ісусом, ділилися ними один із одним і запам'ятовували їх. Ця усна традиція, зрештою, стала письмовою.

Як думаючи християни, ми маємо бути зацікавленими в тому, що Ісус говорив насправді. Сподіваюся, ви погодитесь, що якщо хтось називає себе християнином, але *НЕ* зацікавлений у тому, що сказав Ісус, то це дуже дивний різновид християнства!

І тому ми повинні бути зацікавлені у визначенні того, які вислови насправді були присутні в цих ранніх Євангеліях.

...

Створення *більш пізніх* Євангелій, в тому числі від Матвія, Марка, Луки та Іоанна, не було «з нуля» і не писалося від спонтанного "натхнення" Богом. Швидше, ці традиційні Євангелія створювалися завдяки ретельному зближенню і посиленню різних існуючих традицій. Окремі висловлювання були зібрані в дискурсах, і, врешті-решт, оточені оповідальним матеріалом – історією.

Це означає, що, коли ми розглядаємо справжність різних висловлювань Євангелія в «Q», *найменша* можлива

одиниця тексту часто є найбільш важливою. «Пояснення» або «історія» – це матеріал, який може оточувати маленьку одиницю тексту, з'являючись в традиційних Євангеліях, які ми маємо сьогодні. І це, за визначенням, є дещо підозрілим. Чому? Тому що весь оповідний матеріал в Євангеліях має більш пізні походження, ніж короткі вислови, які були заучені і передавалися усно серед перших вірян.

...

Навіть якщо це важко зробити, ми маємо навчитися *дивитися крізь "історії"* Євангелій і зосереджуватися на окремих висловлюваннях, якщо ми хочемо зрозуміти реальну місію Ісуса.

Однак релігійна влада нас навчила *приймати* оповідний матеріал, який оточує Євангеліє, як незаперечну істину, або навіть як історичну реальність. Якщо певний уривок говорить, що Ісус сказав щось для того, щоб пояснити щось, то (як ми вчили) це мало бути так. Але якщо Бог дав нам Євангеліє, то Він також дав нам розум і ми маємо зрозуміти Його бажання, щоб використовувати їх обидва.

...

Після того, як ми подивимося крізь оповіді, зможемо зосередитися безпосередньо на тому, що залишилося від завчених версій ранніх окремих висловлювань Ісуса. Відмова робити це – не ознака віри, а, швидше, ознака покірності. І це не одне й теж саме.

На щастя, найбільш ранні версії цих висловлювань, судячи з усього, були збережені для нас у «Q». Як само вони були

збережені, ми ніколи не дізнаємося. Але вони є. І вони більш ранні, ніж те, що їх оточує.

Ось чому в цій книзі я цитував лише короткі євангельські уривки і унікав перехресних посилань із інших місць Євангелія.

...

Зараз я часто чую наступне: "Те, що ви говорите про вивчення та текстовий розвиток Євангелія здається цікавим. Але, все-таки, я не можу позбутися відчуття, що тексти були змішані».

І це — правда. Вони насправді здаються змішаними. Але це справа рук не сучасних учених.

Щоб пояснити, що я маю на увазі, я повинен запропонувати деяку довідкову інформацію і заздалегідь принести Вам свої вибачення. Я був досить щасливий мати можливість достатньо детально вивчити світові релігії. Деякі історичні закономірності у розвитку релігійної культури неможливо ігнорувати, і я збираюся зараз поділитися деякими із них з вами. Але я хочу сказати, що в мої наміри не входить очорнити чиюсь віру або зруйнувати якусь концепцію розуміння Бога людиною. Мій намір полягає лише в тому, щоб привернути увагу до простих фактів історії, до фактів, які можуть бути підтверджені шляхом перевірки в будь-якій хорошій енциклопедії або підручнику з порівняльного релігієзнавства. Якщо ми вивчимо ці факти, то зможемо прийти до певних висновків про те, як відбулося реальне змішання послання Ісуса.

Подумайте ось про що...

- Багато рухів за віру до християнства висували ідею того, що чийсь страждання і смерть роблять можливим порятунок.
- Задовго до Ісуса, бог Аттіс, у Фрігії (сучасна Туреччина) був розцінений як Єдинородний Син Божий і Спаситель людства. 24 березня кожного року, він нібито помирав від втрати крові біля коріння сосни. Його кров ніби зароджувала нове життя на землі. *Щовесни, послідовники святкували його тріумфальне Воскресіння із мертвих.*
- Задовго до Ісуса, бог Абоніс із Сирії *вмирав для спокутування гріхів всього людства. Щовесни послідовники святкували його тріумфальне Воскресіння із мертвих.*
- Задовго до Ісуса, послідовники єгипетського бога Осіріса *кожної весни відзначали його тріумфальне воскресіння із мертвих.* Вони також святкували його День народження – 29 грудня.
- Задовго до Ісуса, грецький напівбог Діонісій вважався сином Зевса. Його послідовники святкували його *тріумфальне воскресіння із мертвих в день весняного рівнодення. Його римське втілення, Вахс, мав схожу дату народження: 25 грудня.*
- Задовго до Ісуса, послідовники Мітри, перського бога Сонця, відзначали його день народження, 25 грудня. Їхні релігійні ритуали включали євхаристійну вечерю, під час якої віруючі

причащалися до божественної природі Мітри за допомогою святої трапези хлібом і вином.

Льюїс подає (зрозумілі) короткі посилання на ці традиції в «Простому християнстві». Він робить це в рамках широкого історичного огляду релігійного досвіду людини. Замість того, щоб запропонувати своїм читачам специфіку цих релігійних систем - специфіку, якою я щойно поділився з вами – Льюїс каже нам, що ці рухи були попередниками християнської віри: чернетками, якщо хочете, спробами людства наблизитися до (поки ще не народженого) Ісуса Христа.

Це або вища інтелектуальна лінь або свідомий обман. А Льюїс — не ледачий розум.

Отже, давайте визнаємо факти. Язичницькі ритуали зіграли важливу роль не тільки в розвитку Євангелій, але і в більш пізніх богословських доктринах, ритуалах і почуттях християнської церкви. Ці впливи зрадили вихідне повідомлення Ісуса.

Вплив цих язичницьких груп, на щастя, здається, *повністю відсутній* в початкових уривках Євангелія, які ми знаходимо в «Q». І саме тому я приділяю їм таку пильну увагу і вважаю, що в суворо монотеїстичній картині поклоніння вони зайві.

...

Ми розглянули «контекст», який ілюструє релігійну історію людей до появи Ісуса. Релігійна історія *після появи* Ісуса, однак, настільки ж показова. Це теж є джерелом «контексту». Особливе значення має наступний факт:

Вчення про Трійцю було офіційно нав'язано християнству протягом трьох століть після народження Ісуса, за наказом римського імператора Костянтина.

На Нікейському Соборі в 325 році з'явився перше офіційне схвалення доктрини, що Бог — «триєдиний» в природі. Це крок, який проклав шлях для безжального переслідування людей, відкидаючих це вчення. Рада була скликана імператором, а не якимось релігійним діячем християнської громади, і це проливає певне світло на політичну важливість цієї події.

Костянтин не відкрив Трійцю, але у нього були виразні земні причини захищати формулювання триєдності. Ось як це пояснює один ресурс:

«Таке, як сьогодні, вчення (про Трійцю), розроблено протягом століть і в результаті багатьох протиріч... Ці протиріччя були, в більшості випадків, винесені на Вселенських Соборах, чиї вірування підтверджують вчення про Трійцю. Костянтин Великий, (який скликав) першу раду в 325 році нашої ери, можливо, мав політичні, а не релігійні мотиви для вирішення питання».

[Джерело: Вікіпедія (www.wikipedia.org)

Ті групи, які насмілилися не погодитися із формулюванням імператора, були названі єретиками і, врешті-решт, заслани або знищені.

...

Якою людиною був цей Костянтин; цей правитель, який зіграв таку фатальну роль у глобальному розвитку

християнства? Боюся, образ, запропонований в історії, постає не особливо утішним, якщо ми готові вийти за рамки обережних евфемізмів його традиційних біографів.

Костянтин був тираном, який підтримував геноцид і використовував насильство у великих масштабах, щоб переслідувати свої (іноді загадкові) цілі. Він убив свого сина і дружину з досі невідомих причин; він буквально зарівав тисячі політичних супротивників; він був відомий як палкий вогнепоклонник. І він був навернений до християнства тільки на смертному одрі. І все ж, незалежно від того, наскільки глибокою була його особиста прихильність до віри, цей безжалісний, прагматичний, і, можливо, соціопатичний глава держави був, після самого Христа й апостола Павла, ймовірно, найвпливовішою людиною в історії віри.

Цей факт гідний пильного розгляду кожного послідовника Ісуса.

Насправді, справа може бути в тому, що Костянтин перевершує у впливі Ісуса і Павла. Нікейське формулювання Трійці, яка направила все християнське богослов'я в певному напрямку протягом останніх сімнадцяти століть, належить Костянтину. Багато людей сьогодні діють так, ніби ця історична реальність була природним результатом розвитку місії Ісуса. Але це не так.

Той, хто стверджує, що саме Євангеліє підтримує Костянтина, має спершу відповісти на одне незручне запитання: Як нам пояснити той факт, що *ніхто не проповідував Нікейське формулювання до Костянтина?*

Жоден відповідальний історик християнства не оскаржить разючі і доленосні зміни в християнському богослов'ї, які відбулися після Ісуса.

Ці зміни не виникли з повітря. Скоріше, вони сталися після ради Костянтина. Вони несли різні політичні вигоди для режиму Імператора. І з ними сучасний, вдумливий християнин просто не може змиритися. Принаймні, не враховуючи можливість відступництва: тобто, формальної зради богослов'я, якому слідував Сам Ісус — теології загального уявлення Одного Бога-Творця.

Примітно те, що так багато оригінального богослов'я проявляється також і в найбільш ранніх євангельських віршах. Подивіться на вчення, яке ми знаходимо в «Q» і запитайте себе, наскільки близькі вони з «контекстом» Костянтина?

У «Q» Ісус закликає нас боятися тільки суду єдиного Бога:

«Кажу ж вам, Своїм друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтеся того, хто має владу, убивши, укинути в геєнну. Так, кажу вам: Того бійтеся!» (Луки 12:4-5)

Це співпадає із ісламським принципом, відомим як *богобоязливість*. Порівняйте:

«Йому належить те, що на небесах і на землі, Йому належить незмінна покора! Невже ви будете боятись когось іншого замість Аллаха?» (Коран, 16:52)

У «Q», Ісус попереджає людство, що земні переваги і радості не повинні бути метою нашого життя:

«Горе ж вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. Горе вам, тепер ситим, бо зазнасте голоду ви. Горе вам, що тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати».
(Луки, 6:24-5)

Це ідентично до попереджень ісламу про те, що ми не повинні входити в оману за спокусами *Дуньї*, або земного життя. Порівняйте:

«Вабить вас жадаба до примноження! Поки не підете ви в могилу. Таж ні! Скоро дізнаєтеся ви! І ще раз ні! Скоро дізнаєтеся ви! Таж ні! Якби ж знали ви знанням достовірним! Що, справді, побачите ви пекло! І ще раз – побачите ви його поглядом достовірним! У той День вас запитують про земні насолоди!». (Коран,102: 1-8)

Можливо так само, як і одкровення, «Q» взагалі не говорить про розп'яття, або про жертвний характер місії Ісуса. Розгляньте наступні моторошні слова:

«Кажу ж вам, що багато-хто придуть від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. Сини ж Царства повкидані будуть до темряви зовнішньої буде там плач і скрегіт зубів!...»
(Матвія, 8:11-12)

...

Існує контекст, а існує зрада. Кожен із нас має вирішити для себе: що є що?

Ті з нас, хто не бажає приймати язичницькі пережитки Костянтина в якості основи нашої релігійної віри може, як

стверджують наші недоброзичливці, не бути «справжнім християнином».

Чим більше я дивився на висловлювання «Q», тим більш неможливим ставало для мене примирення із поняттям Трійці і з тим, що здавалося мені справжнім в Євангеліях. Я зіткнувся із деякими дуже складними питаннями:

- Де в Євангеліях Ісус використовував слово «Триєдність»?*
- Якщо Ісус був Богом, як каже вчення про формулу Трійці, то чому він поклонявся Богу?*
- Якщо Ісус був Богом, як каже вчення про формулу Трійці, то кому тоді він молився і чому?*

Чим більше я намагався не звертати уваги на ці запитання, тим більше вони переслідували мене.

У листопаді 2002 я почав читати переклад Корану.

До цього я ніколи не читав англійський переклад усього тексту Корану. Я читав лише зведення про Коран, написані немусульманами.

(І тому вони вводили мене в оману)

Словами не описати незвичайні враження, які ця книга справила на мене. Досить сказати, що той магнетизм, який тягнув мене до Євангелій у віці одинадцяти років, був присутній в новій і глибоко імперативній формі. Ця книга говорила так, ніби я

міг спілкуватися з Ісусом, який розповідав мені про відповіді на питання, які мене цікавили.

Коран пропонував авторитетне керівництво і переконливі відповіді на питання, які я роками шукав у Євангелії.

Коран привернув мене до свого послання, тому що чітко і ясно підтвердив висловлювання Ісуса, які, я відчував серцем, мали бути справжніми. Я знав, що щось було змінено в Євангеліях.

Я також знав, що щось було залишено без змін у тексті Корану.

Дев'ять:

«Немає бога, гідного поклоніння, окрім Аллаха»

«Йому належить те, що на небесах і на землі, Йому належить незмінна покора! Невже ви будете боятись когось іншого замість Аллаха?» (Коран, 16:52)

Мусульманин, буквально, це той, хто підкоряється волі Єдиного Бога.

...

Сьогодні, мусульманин – це той, хто готовий сказати з власної волі: «Я вважаю, що немає бога, гідного поклоніння, окрім Аллаха, і що Мухаммад є посланцем Бога».

Прихильники ісламу не розглядають Мухаммада, або будь-якого іншого пророка, як божественного спадкоємця. Вони вірять, що Ісус був пророком Бога, а не втіленим Богом. Вони вважають, що Мухаммад був пророком Бога, а не втіленим Богом. Однак вони розглядають Коран як текст, який був відкритий Мухаммаду від Бога.

На перший погляд це може здатися важким. Тим не менше, ви повинні це знати, якщо ви згодні з Ісусом, коли він говорить, що «Бог знає все, що в серці кожної людини» — Він знає все, що ми думаємо, плануємо або робимо...

«Бо немає нічого захованого, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться». (Луки, 12: 2)

... То ви вже згодні з Кораном.

Якщо ви згодні з Ісусом, коли він говорить нам, що люди будуть відповідати після смерті за свої вчинки, і що ті, чиї злі справи переважають на терезах, матимуть долю, яка відрізняється від долі праведників ...

«Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, зрубується та в огонь укидається». (Матвія, 7:18-19)

... То ви вже згодні з Кораном.

Якщо ви згодні з Ісусом, коли він відкидає спробу сатани називати його «Син Божий» і насильно наполягає, що «немає бога, гідного поклоніння, окрім Аллаха» ...

«І промовив Ісус йому в відповідь: Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому». (Луки, 4:8)

... То ви вже згодні з Кораном.

Такими є основні принципи ісламу. Якщо ви й досі вважаєте, що місія Ісуса несумісна з ісламом, то ви можете прочитати Коран і визначити для себе, чи дійсно він суперечить вченню Ісуса.

Мусульмани визнають Ісуса, як великого Пророка; його наполегливість у питаннях, які ви щойно прочитали це, на наш погляд, не примітки до жертвовного обряду, а основна суть істинної віри. Подивіться на них знову.

Ми нічого не можемо приховати від Бога.

Нас будуть судити за наші думки, слова і вчинки у вічному житті, і вони будуть наслідками нашого вибору в цьому житті.

Ми зобов'язані поклонятися тільки Богу.

...

Чи вірите ви, що немає бога, гідного поклоніння, окрім Аллаха?

Більшість християн, із якими я говорив, інтуїтивно відповідали «так» – тому що дуже складно насправді уявити собі що Ісус дає якусь іншу відповідь.

Залишається тільки питання про віру в Мухаммада та Ісуса, як посланців Бога.

Ісус сказав нам: «По плодах їхніх повинні ви їх впізнати». «Плід» місії Мухаммада був і є – Коран. Я кажу вам про деякі з багатьох моментів в цій книзі, де Коран збігається із історичною місією Ісуса. Але було б помилкою вірити мені або будь-якій іншій людині на слово в таких важливих питаннях.

Великий реформатор одного разу сказав: «Ми всі маємо сповідувати власну віру, адже всі ми маємо власну смерть». Я став мусульманином, тому що я знав, що мав сповідувати власну віру, а не чийсь іще. Я став мусульманином, адже Ісус наполягав, що не достатньо просто сказати «Господи! Господи!» Набагато ж важливіше робити те, що він доручив.

Робіть так, як він наставляв. Оцініть плоди місії Мухаммада. Читайте Коран. І прийміть своє власне рішення.

ДОДАТОК А:

«Q» і Коран

(Текстове примітка)

БАГАТО СУЧАСНИХ ВЧЕНИХ вважає, що те, що збігається в Євангелії від Матвія і Луки (якщо видалити вплив більш раннього Євангелія від Марка) настільки часто збігається в думці, що передбачає спільне джерело.

Це — гіпотетичне загальне джерело, назване «Q», як вважають, ще старше, ніж Євангеліє від Марка, на яке часто посилаються Матвій і Лука. Остаточний варіант Євангелія від Іоанна датується приблизно 100 (сотню) років після народження Ісуса, і не має ніякого відношення до «Q».

Залишки цього раннього Євангелія погано реконструйовані шляхом вилучення паралельних уривків із Євангелія від Матвія і Луки, забезпечують кращий погляд на місію історичного Ісуса.

Я вважаю, що наступний уривок відповідає огляду сучасного дослідження «Q».

...

Уривки Євангелія «Q»

(Q) містить гіпотетичний збірник висловів Ісуса, згідно із гіпотезами про два джерела Євангелія — від Матвія і Луки. Символ «Q» походить від першої літери німецького слова «джерело» – Quelle.

Гіпотеза двох джерел формує найбільш широко прийняте рішення синоптичної проблеми, яка стверджує, що Матвій і Лука зверталися до двох письмових джерел, як показали текстові відповідності між їхніми творами. Євангеліє від Марка має одне джерело, а «Q» — інше. Існування «Q» виходить із аргументу, що Матвій і Лука незалежні в подвійній традиції (матеріал, який розповсюджували Матвій і Лука не з'являється в Євангелії від Марка). Відповідно, літературне поєднання в подвійній традиції пояснюється непрямим ставленням, а саме, використанням загального джерела або джерел.

Аргументи на користь незалежності Луки від Матвія включають наступне:

Матвій і Лука мають різні контексти матеріалу подвійної традиції. Стверджується, що легше пояснити «художні поступки» Луки в розташуванні подвійної Традиції у більш примітивних умовах у межах його Євангелія, через не знання Євангелія від Матвія.

Форма матеріалу іноді більш примітивна в Євангелії від Матвія, але в інших випадках більш примітивна в Євангелії від Луки.

Незалежність також виявляється у світлі незастосування інших, не-Маркових традицій, особливо в розповідях про дитинство, генеалогію і воскресіння.

Повтори. Іноді здається, що повтори в Євангелії від Матвія і Луки відбуваються частково від Марка, а частково — від певного загального джерела, тобто, від «Q».

Навіть якщо Матвій і Лука незалежні, то «Q»-гіпотеза стверджує, що вони використовували загальний документ. Аргументи на користь того, що «Q» є письмовим документом, включають в себе:

Точність в редакції. Іноді точність у формулюваннях вражає. Наприклад: Мф. 6:24 = Лк 16:13 (27/28 грецьких слів). Мф. 7:7-8 = Луки 11: 9-10 (24/24 грецьких слів).

Існує спільність між двома Проповідями на / в горі.

Наявність повторів, де Матвій і Лука іноді представляють дві версії схожого висловлювання, але в різних контекстах. Повтори часто служать знаком двох письмових джерел.

Деякі теми, такі, як погляд історії, більш помітні в «Q», ніж у Матвія або Луки окремо.

- джерело: Вікіпедія (www.wikipedia.org)

...

Сучасні реконструкції «Q» - це важливе і захоплююче читиво для тих, хто зацікавлений в посланні Ісуса; один текст гіпотетичного Євангелія з'являється у Роберта Дж. Міллера *Повного Євангелія* (Харпер Сан-Франциско, 1994)

Читання цієї книги не призначене замінити читання «Q». Наступні паралельні уривки «Q» і Корану, однак, дають добре розуміння того, що «Q» знаходиться в чудовій сумісності з ісламською теологією – в сумісності, яка не може бути збігом і не була, як я вважаю, помічена.

Я не вірю, що «Q» є непогрішним Словом Божим, але вважаю, що це важливий крок вперед у біблійній науці, про який повинні знати всі християни. Більшість уривків, зазначених у цій книзі, взяті з «Q». (Марка, 10:18 є винятком із цього правила.) Всі «Q»-уривки, на які я посилався, наводяться нижче з паралельними місцями в Корані. Читайте кожен уривок Євангелія вголос, а потім прочитайте вчення Корану. Хіба уривки не звучать так, як ніби вони походять із одного й того самого Джерела? Чи вони, все ж, належать до абсолютно різних релігійних традицій?

«Око твоє то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою!» (Луки 11: 34-35)

«Уже прийшли явні знамення від Господа вашого. Хто бачить їх, бачить сам для себе, а хто сліпий, то лише сам проти себе. Я вам не наглядяч!» (Коран, 6:104)

«Говорю бо я вам: Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, забереться від нього і те, що він має». (Луки, 19:26)

«Хто прийде з добрим вчинком, той матиме десять таких. А хто прийде із лихим вчинком, тому відплатять за нього; і ні з ким не вчинять несправедливо». (Коран, 6:160)

«Бо де скарб твій, там буде й серце твоє». (Матвія, 6:21)

«Тому, воістину, пекло буде притулком. А тому, хто боявся постати перед Господом своїм, і утримував себе від пристрастей». (Коран, 79:39-40)

«Добра людина із доброї скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять уста його». (Луки, 6:45)

«На добрій землі рослини сходять [рясно] з дозволу Господа її, а на поганій ростуть зле. Так Ми пояснюємо знамення для вдячних людей». (Коран, 7:58)

«Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне». (Матвія 5:3)

«Мир вам за терпіння ваше!» Яка ж прекрасна остання обитель! (Коран, 13:24)

«Горе вам, що тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати». (Луки, 6:25)

«Нехай вони мало сміються та багато плачуть – така відплата за те, що вони собі здобули!» (Коран, 9:82)

«Кажу ж вам, Своїм друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтесь того, хто має владу, убивши, укинути в геєнну. Так, кажу вам: Того бійтеся!». (Луки, 12:4-5)

«Йому належить те, що на небесах і на землі, Йому належить незмінна покора! Невже ви будете боятись когось іншого замість Аллаха?» (Коран, 16:52)

«Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть». (Матвія, 6:19-20)

«О народе мій! Воістину, земне життя – тимчасова насолода, а життя наступне – вічний притулок! Хто чинитиме зло, отримає таку саму відплату. А хто чинитиме добро – чоловік чи жінка – і буде віруючим, той увійде до раю. Вони матимуть там свій наділ без відплати!» (Коран, 40:39-40)

«Ісус же промовив до нього: Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не надасться до Божого Царства». (Луки, 9:62)

«Хитаючись посередині – ні до цих, ні до тих. А кого Аллах збив зі шляху, тому ти не знайдеш дороги». (Коран, 4:143)

«А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних». (Матвія, 5:44-45)

«Не рівні між собою добро і зло. Відштовхни зло чимось добрим, і тоді той, із ким ти ворогував, стане для тебе наче близький друг». (Коран, 41:34)

«І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла й сказала до Нього: Блаженна утроба,

що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх! А Він відказав: Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже!» (Луки, 11:27-28)

«Не достойно людині, якій Аллах дав Писання, мудрість та пророцтво, говорити людям: «Будьте моїми рабами, а не рабами Аллаха!» Навпаки, будьте провідниками знань, адже ви навчаєте Писання і вивчаєте його. І не слід цій людині також закликати до того, щоб ангелів та пророків визнавали господами. Невже вона закликатиме вас до невір'я після того, як ви стали відданими Аллаху?» (Коран, 3:79-80)

«Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? Тож як ви, будучи злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього!» (Матвія, 7: 9-11)

«Скільки тварин не здатні зробити собі запасів! Аллах наділяє їх і вас! Він – Всечуючий, Всезнаючий». (Коран, 29:60)

«Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: Рабе лукавий, я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався? І прогнівався пан його, і катам його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не простить своєму братові з серця свого їхніх прогріхів». (Матвія, 18:32-35)

«Натомість нехай вибачають і прощають. Невже ви не бажаєте, щоб Аллах простив вас? Аллах – Прощаючий, Милосердний». (Коран, 24:22)

«Увійходьте тісними ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погибелі, і нею багато-хто ходять. Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, і мало таких, що знаходять її!». (Матвія, 7:13-14)

«Хіба Ми не вказали їй на дві вершини? Та не стала вона долати перешкоди! Звідки тобі знати, що таке перешкоди?» (Коран, 90:10-12)

«А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. Тоді він говорить: Вернуся до дому свого, звідки вийшов. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану». (Матвія, 12:43-44)

«Скажи: «Шукаю захисту в Господа людей, Володаря людей, Бога людей, від зла спокусника зникаючого, який зваблює серця людей...» (Коран, 114:1-5)

«Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не вкинули. Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси ти й останнього шеляга». (Матвія, 5: 25-26)

«А якщо хтось після того, як прийшло до нього повчання від Господа, припинить займатися цим, то буде прощено йому те, що вже минуло, і справа його належить Аллаху! А якщо хто знову почне займатися цим, то житлом таких буде вогонь. І будуть вони там довіку». (Коран, 2: 275)

«Бо немає нічого захованого, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться» . (Луки, 12:2)

«Та навіть коли вони ховають свої голови під одежею, Він знає те, що вони приховують і що відкривають. Воістину, Він знає про те, що в серцях». (Коран, 11:5)

«І промовив Ісус йому в відповідь: Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому». (Луки, 4:8)

«Хіба Я не заповідав вам, о сини Адама, щоб ви не поклонялися шайтану, адже він для вас явний ворог, а поклонятися Мені? Це – прямий шлях!» (Коран, 36:60-61)

«О люди Писання! Не порушуйте релігії вашої та не говоріть про Аллаха нічого, крім істини. Адже Месія – Іса, син Мар'ям – лише посланець Аллаха та слово Його, донесене до Марії, та дух від Нього. Увіруйте ж в Аллаха та посланців Його, і не кажіть: «Трійця». Краще для вас утриматись від цього. Воістину, Аллах – Бог єдиний, пречистий Він від того, щоб мати дитину. Йому належить те, що на небесах і те, що на землі, і достатньо Аллаха як Опікуна!» (Коран, 4:171)

ДОДАТОК Б:

Загальні питання*Чи приймають мусульмани Ісуса Христа?*

Вони приймають і шанують його, як пророка надзвичайно високого рангу, і як одну із найважливіших фігур в історії людства. Але вони не вважають його Єдинородним Сином Божим.

Жодна людина, яка відкидає Ісуса Христа, не може називатися мусульманином. Ті, хто практикує релігію, зобов'язані прийняти і виказувати повагу до місії Ісуса Христа, так само, як і зобов'язані прийняти, і виказати повагу до місії Авраама, Йосипа, Мойсея, Лота і інших пророків із Біблії. Життя і досвід цих чудових чоловіків (і, що цікаво, Діви Марії також), дуже докладно викладені в Корані.

Чи приймають мусульмани Біблію?

Мусульмани вірять і вірили протягом багатьох століть, що текст християнської Біблії, у тому числі чотирьох «офіційних» Євангелій, був пошкоджений протягом століть недалекоглядними людьми, які розглядали тільки тимчасові вигоди (наприклад, політичний або соціальний вплив).

Це також погляд кращих сучасних вчених біблійних текстів. У різних текстах Євангелій – в текстах, які, до речі, написані грецькою, а не арамейською, яка була рідною мовою Ісуса – існує більше трьох тисяч текстових

розбіжностей. Це є наочним свідченням великих змін, внесених багатьма людьми протягом сторіч.

Мусульмани вважають Коран незмінним Словом Бога. Але не ставлять Біблію у цю категорію.

Чи Коран забороняє насильство щодо невинних людей?

Так, Коран прямо забороняє подібні дії. Він також прямо забороняє самогубство. Непокора його вказівкам є тяжким гріхом, який піддає людину небезпеці вічного пекельного вогню.

Хіба Пророк Мухаммад учив ненависті або нетерпимості?

Ні. Він учив зворотньому. Відомим є його вислів: «Не має бути шкоди за шкоду, помсти за помсту». Він, напевно, є єдиною політичною фігурою в історії, яка, взявши на себе роль керманіча держави, амністувала тих, хто збирався його вбити. Він також активно захищав релігійні права немусульманських груп.

Чому немусульмани переслідують інших людей, які виступають за спростування їх вчень?

Їх переслідують безпідставно. Не існує ієрархії чи посередників у релігії: віруючі несуть індивідуальну відповідальність за свої власні рішення — покору або непокору Божим наказам.

ДОДАТОК В:

Примітка для атеїстів і агностиків

Кожен мандрівник на невідомій території має встановити якийсь план руху. Припустимо, що ви прямували на гору, на яку ніхто ніколи не підіймався. Вам доведеться розробити основну стратегію, а потім — вторинну стратегію для досягнення пункту призначення. А, в разі прорахунку, можуть виникнути непередбачувані обставини або просте невезіння.

Отже, Ви ніколи раніше не помирали: який ваш запасний план?

www.islamhouse.com

WWW.ISLAMHOUSE.COM